

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ
УТИЦАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ
НАСЕЉА НОВИ КНЕЖЕВАЦ
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

**ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“
НОВИ САД**

E -2246/1

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ДИРЕКТОР

Владимир Зеленовић, дипл.инж.маш.

НОВИ САД, јун 2012. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА:

др Тамара Зеленовић Васиљевић

СТРУЧНИ ТИМ:

Бранислава Топрек, дипл.инж.арх.
Љиљана Јовичић-Малешевић дипл.ек.
Зоран Кордић дипл.инж.саоб.
Бранко Миловановић дипл.инж.мелио.
Теодора Томин Рутар, дипл.правник
Зорица Санадер дипл.инж.елек.
Милан Жижич дипл.инж.маш.
Славица Пивнички, дип.инж.пејс.арх.
Радованка Шкрбић, дипл.инж.арх.
Радован Ристић, елект.техн.
Драгана Матовић, оператер
Аљоша Дабић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	2
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ.....	2
2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА.....	5
2.1. САДРЖАЈ ПЛАНА	5
2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА.....	5
3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА	7
3.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ.....	7
3.2. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	9
3.2.1. Отпад	9
3.2.2. Становништво	10
3.2.3. Мрежа и функције насеља и јавне службе	12
3.2.4. Привреда.....	14
3.2.5. Инфраструктурни системи.....	16
3.2.6. Заштита непокретних културних добара	18
4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА И РАЗМАТРАНИ ПРОБЛЕМИ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ.....	22
5. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА).....	25
6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	26
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	27
1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	27
2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	27
3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	28
4. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА. 30	
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	31
1. ПРИКАЗ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА НЕУСВАЈАЊА ПЛАНА	31
2. ПРИКАЗ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА УСВАЈАЊА И ИМПЛЕМЕНТИРАЊА ПЛАНА. 32	
3. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОРА НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	33
4. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	33
4.1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ВАЗДУХ.....	33
4.2. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ВОДУ.....	34
4.3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ЗЕМЉИШТЕ	36
4.4. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ПРИРОДНА ДОБРА (ФЛОРА, ФАУНА И БИОДИВЕРЗИТЕТ)	36
4.5. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА СТАНОВНИШТВО ..	36
5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА.....	37
5.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА	37
5.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА	38
5.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА	39
5.4. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ	40
5.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА	41
5.6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА	44
5.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ВАНРЕДНИХ СИТУАЦИЈА.....	45

6. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	48
--	-----------

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	49
--	-----------

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА.....	49
--	-----------

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА	49
-----------------------------------	-----------

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	50
---	-----------

2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА.....	51
--	----

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ.....	53
-------------------------------------	----

2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА	56
--	----

2.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ	57
----------------------------	----

2.5. ЗАКОНСКИ ОКВИР	59
---------------------------	----

3. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	61
---	-----------

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	63
---	-----------

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	64
--	-----------

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	64
---	-----------

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	66
---	-----------

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	66
---	-----------

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	66
---	-----------

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	67
------------------------------	-----------

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ НАСЕЉА НОВИ КНЕЖЕВАЦ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

A) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004 и 88/2010) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

На основу Одлуке о изради плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац ("Службени лист општине Нови Кнежевац", бр. 16/09), чији је саставни део и одлука о изради Извештаја о стратешкој процени (у даљем тексту: Извештај), приступа се изради Извештаја.

За носиоца израде Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац на животну средину одређен је ЈП "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка 6/III.

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из Одлуке о приступању изради стратешке процене утицаја предметног Плана на животну средину.

У складу са законским одредбама и праксом Стратешке процене у Европи, Извештај о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину структурално обрађује:

- (1) полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене);
- (2) циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисања проблема и проналажења решења);
- (3) стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу – дефинисање матричног оквира процене);
- (4) смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процена утицаја у току спровођења Плана);
- (5) програм праћења стања животне средине (мониторинг – оквир за праћење спровођења Плана, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју);
- (6) коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену);
- (7) начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене);
- (8) закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређења стратешке процене).

Основни циљ израде Плана генералне регулације за насеље Нови Кнежевац јесте стварање планског основа за утврђивање дугорочне пројекције развоја и просторне организације насеља, те заштите, уређења и наменског коришћења простора, као и стварање услова за регулацију, уређење и изградњу насеља. Као основно опредељење, испоштоване су одреднице просторно-планске документације вишег реда.

Планом су дефинисани: грађевинско подручје насеља Нови Кнежевац са предлогом одређивања површина јавне намене, претежна планирана намена површина са поделом на посебне целине и зоне према урбанистичким показатељима и другим карактеристикама, регулационе линије улица и осталих површина јавне намене, грађевинске линије, планиране трасе, коридори и капацитети мрежа јавне комуналне инфраструктуре, правила уређења и грађења по зонама и целинама основне намене, мере и услови заштите, као и спровођење Плана.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Основни циљ израде Плана генералне регулације за насеље Нови Кнежевац јесте стварање планског основа за утврђивање дугорочне пројекције развоја и просторне организације насеља, те заштите, уређења и наменског коришћења простора, као и стварање услова за регулацију, уређење и изградњу насеља. Као основно опредељење, испоштоване су одреднице просторно-планске документације вишег реда: Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године ("Службени гласник РС", бр. 88/10) и Просторног плана општине Нови Кнежевац ("Службени лист општине Нови Кнежевац", бр. 4/89).

Правни основ за израду Плана и Извештаја је Одлука о изради Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац ("Службени лист општине Нови Кнежевац", бр. 16/09), у складу са Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС и 24/11) и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10).

Обрађивач Плана и Извештаја је - ЈП "Завод за урбанизам Војводине" из Новог Сада је План израдио у сарадњи са представницима Општинске управе Нови Кнежевац, пре свега Одељењем за буџет, финансије и привредне делатности (Одсек за планирање, изградњу, комуналне послове и заштиту животне средине), као и представницима ЈП "Дирекција за изградњу града" Нови Кнежевац. У План су уграђени подаци и услови добијени од надлежних органа, јавних предузећа и других заинтересованих институција.

Планом су дефинисани: грађевинско подручје насеља Нови Кнежевац са предлогом одређивања површина јавне намене, претежна планирана намена површина са поделом на посебне целине и зоне према урбанистичким показатељима и другим карактеристикама, регулационе линије улица и осталих површина јавне намене, грађевинске линије, планиране трасе, коридори и капацитети мрежа јавне комуналне инфраструктуре, правила уређења и грађења по зонама и целинама основне намене, мере и услови заштите, као и спровођење Плана.

Планом је обухваћен простор површине 623,74 ha, који уједно представља планирано грађевинско подручје насеља Нови Кнежевац.

Стратешка процена предметног Плана је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у плану, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Непосредан повод за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја је обавеза произашла из Одлуке о приступању изради стратешке процене утицаја предметног Плана на животну средину.

Планска решења и Извештај о стратешкој процени, усклађени су са прописима, који посредно или непосредно регулишу ову област:

- Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка и 64/10-УС и 24/11);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 16/11);
- Закон о регионалном развоју ("Службени гласник РС", бр. 51/09 и 30/10);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 129/07);
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне Покрајине Војводине ("Службени гласник РС", број 99/09)
- Закон о државном премеру и катастру ("Службени гласник РС", бр. 72/09 и 18/10);
- Закон о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10-исправка);
- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11-УС);
- Закон о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04);
- Закон о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);

- Закон о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06, 65/08-др. закон и 41/09);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 41/09);
- Закон о сточарству ("Службени гласник РС", бр. 41/09);
- Закон о ветеринарству ("Службени гласник РС", бр. 91/05 и 30/10);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10);
- Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 53/93-др.закон, 67/93-др. закон, 48/94- др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, одредбе чл. 81. до 96.);
- Закон о јавним путевима ("Службени гласник РС", бр. 101/05, 123/07 и 101/11);
- Закон о железници ("Службени гласник РС", бр. 18/05);
- Закон о безбедности у железничком саобраћају ("Сл.гласник РС", 60/98 и 36/99);
- Закон о експропријацији ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01-СУС и "Службени лист СРЈ", број 16/01-СУС и "Службени гласник РС", број 20/09);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", број 88/11)
- Закон о геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", број 44/95 и 101/05-др.закон – престао да важи осим члана 38.став 3. који престаје да важи 31.12.2013.)
- Закон о туризму ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 99/11-др. закон);
- Закон о електронским комуникацијама ("Службени гласник РС", бр. 44/10);
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", број 57/11 и 80/11-исправка);
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 84/04 престао да важи осим члана 15. став 1. тачка 1), члана 66. ст. 5. и 6. и члана 70. став 1. који престају да важе 1. октобра 2012. године);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о културним добрима ("Службени гласник РС", бр. 71/94, 52/11-др.закон и 52/11-др.закон);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/10);
- Закон о шумама ("Службени гласник РС" бр. 46/91, 83/92, 53/93-др. закон, 54/93, 60/93-исправка, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон 54/96,101/05-др. закон, одредбе чл. 9 до 20.);
- Закон о дивљачи и ловству ("Службени гласник РС", бр. 18/10);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС ", бр. 111/09 и 92/11);
- Закон о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон и 104/09 - др.закон);
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС", бр. 111/09);
- Уредба о утврђивању водопривредне основе Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 11/02);
- као и други законски и подзаконски акти, који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

2. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

2.1. САДРЖАЈ ПЛАНА

Текстуални део Нацрта плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац садржи следеће елементе (преглед основних поглавља Нацрта), усклађене са Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Сл. гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 16/11):

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОД

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ИЗВОД ИЗ ТЕКСТУАЛНОГ ДЕЛА УСВОЈЕНОГ КОНЦЕПТА ПЛАНА

1.1. ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

1.2. КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА, ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

ПЛАНСКИ ДЕО

I ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

II ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Нацрт плана садржи и графички део, у оквиру којег су рефералне карте (Намена простора, Мрежа насеља и инфраструктурни системи, Туризам и заштита простора, Карта спровођења) и шематски прикази.

2.2. ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПЛАНА

Основни циљ у области будућег кретања популације насеља Нови Кнежевац је заустављање негативних тенденција у кретању укупног броја становника, побољшање виталних карактеристика популације и унапређење економских структура (односно активног и издржаваног становништва и образовна и старосна структура радног контингента).

Заустављање негативних тенденција из претходних развојних периода, претпоставља доношење и реализацију одговарајућих програма из области демографске, социјалне и економске политике чиме ће се обезбедити и услови за квалитативно побољшање карактеристика становништва као основног, непосредног развојног ресурса.

Основни циљ израде Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац у области привреде је обезбеђење просторних услова за развој стабилне привредне структуре, која ће у будућности омогућити одрживо коришћење постојећих ресурса и компаративних предности овог подручја.

У профилисању будуће привредне структуре насеља активности треба усмерити на подстицање развоја пољопривреде и пратећих капацитета за прераду производа пољопривреде, затим на развој мале привреде (у првом реду везане за локално сировинско залеђе), занатства, туризма и услужних делатности, као и на проширење мреже објеката намењених свакодневном снабдевању становништва.

Принципи и циљеви организације будуће просторне структуре привредних активности у насељу су следећи:

- обезбеђивање просторних услова за развој делатности са великим просторним захтевима;
- обезбеђивање просторних услова за развој делатности са специфичним просторним захтевима;
- обезбеђење просторних услова за развој туристичко-угоститељске делатности засноване на валоризацији природних и створених потенцијала;
- обезбеђење просторних услова за одговарајућу инфраструктурну подршку развоју привредних делатности;
- обезбеђивање просторних услова за развој мреже капацитета намењених свакодневном снабдевању и услугама;
- изградња свих планираних привредних капацитета мора се вршити уз строго поштовање мера заштите животне средине.

Сагледавањем старосне структуре становништва, евидентирањем стања и капацитета јавних служби, као и објеката за задовољавање заједничких потреба становништва дефинисани су следећи циљеви:

- постојећа мрежа јавних установа у области васпитања и образовања је сасвим задовољавајућа за насеље овог ранга, уз могућност реконструкције објеката и уређење комплекса у складу са правилницима који ову област регулишу, а једино је у наредном периоду неопходно изнаћи нову локацију за музичку школу;
- сви постојећи јавни садржаји у области здравствене заштите се задржавају, уз осавремењавање, реконструкцију и опремање објеката, али и подстицање развоја здравствених услуга у нејавном сектору;
- у области културе сви постојећи садржаји се задржавају, уз реконструкцију објеката и прилагођавање услуга потребама становника свих категорија, с тим да се обезбеди одговарајући објекат за смештај музеја;
- у области спорта, рекреације и туризма приоритетан задатак је реконструкција и уређење постојећих, као стварање услова за реализацију нових спортско-рекреативних и туристичких садржаја, нарочито оних у приобаљу реке Тисе;
- насеље има углавном задовољавајуће површине за комуналне садржаје, а у наредном периоду морају се дефинисати и уредити зелена пијаца у центру, као и комплекс постројења за пречишћавање отпадних вода, јужно од насеља.

Основни циљ у домену саобраћаја у будућности би био стварање система насељских саобраћајница, које треба да оптимално задовоље све исказане захтеве за превозом људи и добара, затим, створити услове за изградњу капацитета за немоторна кретања, пешачки и бициклистички саобраћај, који би постали значајни вид насељског комуницирања и изградити капацитете стационарног саобраћаја, који ће оптимално задовољити све захтеве са потребним нивоом заштите животне средине.

За задовољавање заједничких потреба становника насеља Нови Кнежевац неопходно је обезбедити квалитетно водоснабдевање, изградити насељску канализациону мрежу и постројење за пречишћавање отпадних вода (и тиме решити квалитетно одвођење отпадних фекалних вода из насеља), обезбедити квалитетно одвођење атмосферских вода, обезбедити квалитетно снабдевање електричном енергијом, као и гасном, топловодном, телекомуникационом и др. инфраструктуром.

Планирање и изградња у насељу, као и стварање планског основа за његово напредовање и пораст мора се спроводити у складу са Законом о заштити животне средине.

Циљеви израде плана у области електроенергетске инфраструктуре су:

- обезбеђење квалитетне и поуздане испоруке електричне енергије диктиране потрошњом у наредном периоду за све потрошаче у обухвату Плана;
- обезбеђење довољно капацитета у складу са потребама;
- унапређење квалитета живљења и задовољавање потреба становника, при том имајући у виду принципе енергетске ефикасности.

- с обзиром на енергетску зависност региона, посебну пажњу посветити развоју и могућностима примене алтернативних извора енергије примерених подручју (геотермална енергија, енергија ветра и сунца, биомаса и биогас), имајући све време потребу за енергетско ефикасношћу.

Циљеви израде плана у области електронске комуникационе инфраструктуре су:

- обезбеђење потребног броја телефонских прикључака за све кориснике;
- обезбеђење мреже високог квалитета, поузданости и расположивости.

3. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПЛАНА

3.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Географски положај

Насеље Нови Кнежевац се налази на крајњем северу Баната, односно Војводине, а у југо-западном делу истоимене општине, која припада групи пограничних општина. Са северне и источне стране ова општина је оивичена државним границама према Мађарској и Румунији, на западу се граничи са општином Кањижа, а на југу са општином Чока.

Кроз насеље пролазе једноколосечна железничка пруга (локална број 32 у мрежи), Чока - Нови Кнежевац, за јавни путнички и теретни железнички саобраћај и два државна пута II реда бр. 111 Кањижа - Нови Кнежевац – Рабе (државна граница) и бр. 112 Чока - Нови Кнежевац – Ђала (државна граница), којима је Нови Кнежевац одлично повезан са осталим насељима у општини, а омогућују и лако повезивање са регионом и ширим окружењем.

Такође, Нови Кнежевац се налази на левој обали реке Тисе – међународног пловног пута, тако да су у насељу присутна три вида саобраћаја – друмски, железнички и водни. Мада немају сва три вида саобраћаја подједнаки значај, повољан геосаобраћајни положај и добра повезаност са окружењем, представљају значајан потенцијал развоја насеља. Нажалост, ексцентричан положај Новог Кнежевца у односу на окружење у Покрајини и затвореност према суседним државама, чине да је овај потенцијал недовољно искоришћен.

Геолошке и геоморфолошке карактеристике

Геолошку грађу предметног подручја чине стене кенозојске старости, тачније седименти квартара. Идући од запада и северозапада ка истоку и југоистоку смењују се формације алувијалног наноса у приобаљу Тисе, представљене шљунком, песком и муљем, а затим лесоидне глине и барски лес, као и слатинасте творевине у фосилном меандру реке Тисе. Носивост ових терена је релативно добра, тј. обично није велика, али је довољна за изградњу различитих објеката.

У геоморфолошком погледу на подручју насеља Нови Кнежевац се издвајају две морфолошке целине. То су алувијална равна Тисе, која се простира непосредно уз речни ток и најужа је наспрам насеља, а идући ка северу и југу она се постепено шири, и лесна тераса, која се простира источно и југоисточно од поменуте алувијалне равни. Граница између лесне терасе и алувијалне равни је означена благим прегибима од 5-7m.

Територија насеља Нови Кнежевац одликује се релативно малим висинским разликама терена, од 77 m надморске висине у алувијалној равни Тисе, до 87 m на лесној тераси, с тим да целокупан терен насеља има благи пад од југоистока према северозападу.

Из свега изнетог може се закључити да подручје насеља Нови Кнежевац има повољну геолошку и геоморфолошку структуру, без изразитих просторних ограничења за урбани развој.

Сеизмичке карактеристике

На привременој сеизмолошкој карти СФРЈ (1982. год) која приказује максимално догођене интензитете земљотреса за период до 1982. године, Нови Кнежевац се налази у зони 8⁰ МСК скале.

На сеизмолошкој карти (Сеизмолошки завод Србије, Београд 1987. године), која приказује очекивани максимални интензитет земљотреса, са вероватноћом појаве 63%, подручје Новог Кнежевца се налази у зони интензитета:

6⁰ МСК-64 скале за повратни период од 50 година, а
8⁰ МСК-64 скале за повратне периоде од 100, 200, 500, 1000 и 10000 година.

Догођени максимални сеизмички интензитет на подручју Новог Кнежевца је био 5⁰ МСК-64, као манифестација земљотреса Ада. Жаришта која одређују ниво сеизмичке угрожености на простору Новог Кнежевца су жаришта Ада, Зрењанин, Лединци, Хопово.

Према Правилнику о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима ("Службени лист СФРЈ", број 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/90) основа за планирање и пројектовање је сеизмички интензитет приказан на карти за повратни период од 500 година.

У сваком случају овакве сеизмичке карактеристике обавезују да се код грађења примењују одређене мере заштите, али не представљају ограничавајући фактор за организацију простора и градњу на предметном подручју, уколико се поштују одговарајући прописи и стандарди из ове области.

Климатске карактеристике

Територија насеља Нови Кнежевац је део ширег простора, који има услове континенталног поднебља са одређеним специфичностима и елементима субхумидне и мокро-термалне климе. Разлике постоје код ветрова, јер је за разлику од већег дела Војводине где кошава доминира, овде најчесталији северозападни ветар. Такође, ово подручје има најмањи број дана са олујним ветровима. У сваком случају, климатски услови на овом подручју не представљају ограничавајући фактор просторног развоја и уређења насеља.

Хидролошке и хидрогеолошке карактеристике

Подземне воде чине фреатска и артешка издан. Обе врсте су од виталне важности за насеље.

Површинска хидрографија представљена је реком Тисом. Ширина речног корита се код Новог Кнежевца благо сужава и износи просечно 225 m (при средњем водостају износи од 150 m у најужем делу до 300 m у најширем), док се највеће дубине крећу између 12 и 15 m, изузимајући тзв. "бунаре", у којима су дубине нешто веће. Насеље Нови Кнежевац "излази" на реку Тису дужином од око 5 km.

Карактеристични протицаји Тисе у овом подручју износе:

- Q min. = 105 m³/s
- Q sr. = 767 m³/s
- Q max. = 3800 m³/s

Карактеристичне средње месечне вредности водостаја (cm) реке Тисе код Новог Кнежевца од 1946. до 1990. године ("0" водомера на 73,57 mАНВ) дате су у табели:

водостај	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
ниски	-9	30	153	289	176	105	20	- 49	-87	-104	-70	19
средњи	165	218	331	408	323	247	195	105	54	45	89	161
високи	298	390	482	506	468	365	315	187	132	124	189	297

Педолошке карактеристике

Нови Кнежевац је настао на лесној тераси - високом терену леве обале реке Тисе. Средишњи, најстарији, део насеља је формиран на земљишту типа чернозем са знацима оглејавања у лесу. То је високо продуктивно земљиште, добре порозности и одличних физичко-механичких особина.

Северни део насеља је настао на ритским смоницама, земљишту изразито тешког маханичког састава, које нема способност брзог упијања и акумулирања површинске воде и мањег је производног потенцијала од чернозема.

Јужни део насеља се налази на алувијалном земљишту (прувијалном иловастом и алкализованом), које је изузетно порозно, тако да ниво подземне воде овде осцилира на најмање присуство влаге, било од атмосферских вода са површине терена или под утицајем високе воде Тисе.

Источни део насеља, нарочито дуж пруге, је настао на слатинама – деградираном земљишту, под сталним утицајем високог нивоа подземне воде. Ово земљиште има тешку механичку структуру и неповољан водни режим (нема способност упијања и акумулирања површинских вода), тако да изградња објеката, инфраструктуре и уопште урбанизација на њему захтева повећана материјална улагања (насипање, фундаирање, итд).

3.2. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.2.1. Отпад

Сакупљање кућног смећа и другог комуналног отпада врши ЈКП "7. октобар", без претходне селекције-раздвајања. Превоз смећа се врши специјалним возилом, али без наменских посуда, а одлагање се обавља на неуређеној депонији, која се налази на око 3 km северно од Новог Кнежевца, ван обухвата Плана.

ЈКР, када је у питању одношење комуналног отпада, обухвата територију читаве општине. Комунални отпад се са територије Новог Кнежевца сакупља у контејнерима и индивидуалним кантама, типизираним и нетипизираним. У деловима града где преовлађује колективно становање отпад се сакупља у контејнерима, док у деловима индивидуалног становања свако домаћинство има своју посуду. Према подацима из Локалног плана управљања отпадом, на територији насеља Нови Кнежевац, организованим прикупљањем отпада обухваћено је 2870 домаћинстава, односно 100%.

Опредељење општине је да се општина Нови Кнежевац прикључи Региону регионалне депоније на територији Града Суботице, а да се на територији општине изгради Рециклажно двориште.

Рециклажно двориште представља место на коме се врши прикупљање и складиштење сепарисаног отпада на адекватан начин и припрема за крајњу прераду у рециклажној индустрији.

3.2.2. Становништво

Анализа демографског развоја насеља Нови Кнежевац извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2002. године.

Према последњем попису становништва 2002. године, у насељу Нови Кнежевац живи 7581 становник, што је 58,4% општинске популације.

Дистрибуција становништва према величинским категоријама указује да је центар општине у категорији од 5001-10000 становника.

Кретање укупног броја становника

Насеље	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Н. Кнежевац	7417	7967	8429	8325	8166	7892	7581	0,04	-0,35
Општина	17311	17680	17831	16509	15026	13591	12975	-0,54	-0,70

Анализа кретања укупног броја становника насеља Нови Кнежевац, за период од 1948-2002. године, указала је на тренд веома благог раста укупног броја становника, по просечној годишњој стопи од 0,04%. Популациона величина перманентно опада, после Пописа 1971. године, што представља смањење укупног броја становника за 744 лица или 9%.

Анализа миграционих кретања извршена је на основу података пописа 2002. године. Према тим подацима учешће аутохтоног становништва је 60,1%, а највећи број досељених становника дошао је из друге општине, односно републике. Није занемарљиво ни унутар општинско кретање, односно број досељених из других насеља новокнежевачке општине (од укупног броја досељених у центар општине око 30% је досељено из другог насеља општине).

Структура становништва

Анализа структуре становништва по великим добним групама указује на неповољну старосну структуру становништва са високим индексом старења од 0,9 (1981. год. 0,7). Центар општине, насеље Нови Кнежевац има најповољнију старосну структуру у општини.

Старије средовечно и старо становништво чини 51,8% укупне популације насеља Нови Кнежевац. У поређењу са 1981. годином дошло је до погоршања старосне структуре становништва, јер је тада удео старије средовечног и старог становништва био 44,8%.

Структура становништва по великим добним групама

Насеље	Укупно	0-19 г.		20-39 г.		40-59 г.		60 и више		индекс старења
		број	%	број	%	број	%	број	%	
Н.Кнежевац	7581	1717	22,6	1940	25,6	2340	30,9	1584	20,9	0,9
Општина	12975	2974	22,9	3265	25,2	3682	28,4	3054	23,5	1,0

Посебно су анализирани и остале старосне структуре. Добра група од 0-19 година чини 22,6% укупног становништва (1981. год. 24,4%). Најзаступљенија је група од 7-14 година старости, тј. основно школски узраст.

Остале старосне структуре

Насеље	Испод 1 год.	јаслени узраст 1-3	предшкол. узраст 3-6	школски узраст 7-14г.	школски узраст 15-19 г.	Укупно 0-19
Н.Кнежевац	64	120	276	705	552	1717
Општина	117	210	487	1244	916	2974

Становништво према активности

Радни контингент (жене 15-59 год. и мушкарци 15-64 год.) чини 66,2% укупне популације. Укупан број активних лица је 3404 (највећи број активних је у терцијарним делатностима), а општа стопа активности 44,9. Искоришћеност радног контингента је 67,8 %.

Радни контингент и активно становништво

Насеље	Број (15-59,64)	% од укупног становништва	број активних	Општа стопа	искоришћеност радног контингента
Н. Кнежевац	5020	66,2	3404	44,9	67,8
Општина	8210	63,3	5741	44,2	69,9

Према последњем попису 9,5% од укупне популације је пољопривредно становништво, од чега је 59,5 % активно у пољопривреди.

Пољопривредно становништво

Насеље	Укупно пољоп. стан.		Активно пољоп. стан.		Издржавано пољоп. стан.	
	Број	% од укуп. становн.	број	% од пољоп. становн.	број	% од пољоп. становн.
Н.Кнежевац	721	9,5	429	59,5	292	40,5
Општина	2699	20,8	1717	63,6	982	36,4

У 2002. години лица са личним приходом чинила су 22,0 % укупне популације насеља, а издржавана лица 33,0 % укупне популације. Коефицијент издржаваности (однос издржаваних лица и броја активних) је 0,74.

Лица са личним приходом и издржавана лица

Насеље	лица са личним приходом	издржавана лица	коефицијент издржаваности
Нови Кнежевац	1667	2503	0,74
Општина	2874	4346	0,76

Број домаћинства

Насеље	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Н.Кнежевац	2261	2507	2668	2793	2845	2859	2780	0,38	-0,11
Општина	4911	5271	5496	5397	5283	4998	4785	-0,05	-0,47

Посечна величина домаћинства

Насеље	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Н.Кнежевац	3,3	3,2	3,2	3,0	2,9	2,8	2,7	-0,34	-0,24
Општина	3,5	3,4	3,3	3,1	2,8	2,6	2,7	-0,49	-0,23

На основу извршене анализе може се оценити да су основне карактеристике популације благ пораст укупног броја становника и домаћинства у посматраном периоду, као и перманентна депопулација од пописа 1971. године. Опадање броја становника је последица погоршања биодинамичких карактеристика популације и негативних миграционих тенденција.

Старосна структура се погоршала, али још увек процес старења није прешао границе критичности. Дошло је до погоршања виталних карактеристика популације, преко половине становништва је старије средовечно и старо становништво, док се удео младог становништва смањило. Дошло је до измене у структури активних по делатностима, повећања удела старачких домаћинстава, побољшања образовне структуре становништва и др. Неопходно је ову погоршану демографску ситуацију ублажити адекватним мерама на нивоу државе (активна популациона политика) и општине (развојни социјални и привредни програми) како би се створили услови да се задржи становништво, обезбеде радна места и подигну на виши ниво укупни услови живота.

3.2.3. Мрежа и функције насеља и јавне службе

Управа и јавне службе

У Новом Кнежевцу је заступљеност јавних служби углавном у складу са величином насеља и улогом општинског центра. Органи локалне самоуправе, републички органи и друге јавне службе могу користити постојеће локације и објекте и у наредном периоду, сем објекта Шулепов дворца (у коме су смештени суд и катастар, а под заштитом је државе, као споменик културе од великог значаја), који треба да добије другу намену.

Васпитање и образовање

Предшколска установа "Срећно дете" у Новом Кнежевцу ради на две локације, тј. у два објекта – централни објекат похађа око 180 деце (у целодневном и полудневном боравку), док објекат у Обилићеву похађа око 50 деце (у полудневном боравку). Објекти су релативно нови и у добром стању; вртић у центру је потребно оградити и уредити двориште, док другом вртићу недостаје физкултурна сала.

Основно образовање у Новом Кнежевцу се одвија у оквиру ОШ "Јован Јовановић Змај", са организованом наставом од I-VIII разреда. Школска зграда је релативно нова и задовољава потребе у смислу величине изграђеног простора, али је присутан недостатак слободних површина и отворених спортских терена, обзиром да школски комплекс користе заједно ученици основне и средње школе. Предвиђеним проширењем комплекса, овај проблем би требао бити решен.

Средњошколско образовање ће се задржати на постојећем нивоу – Гимназија општег типа (четири разреда са по два одељења, настава на српском и мађарском језику) и трогодишња средња стручна школа СШ "Доситеј Обрадовић" (образовни профили: аутомеханичар, бравар, возач моторних возила, конобар и кувар), које функционишу у заједничком објекту, који је опет смештен у истом комплексу са основном школом, у центру насеља. Средња школа треба да претрпи значајније интервенције у циљу што квалитетнијег и свеобухватнијег извођења наставе – надоградња једног спрата, односно проширење простора за наставу, изградња школске радионице за аутоодржавање, уређење школског дворишта и изградња спортских терена. Иначе, ову школу похађају ђаци не само из ове, него и суседних општина.

У Новом Кнежевцу успешно ради и Основна музичка школа, са 16 запослених и око 110 ученика, из Новог Кнежевца и других насеља Општине. Пошто објекат у коме школа сада ради није у власништву школе, потребно је да буде трајно решен простор за потребе ове школе.

Здравствена и социјална заштита

Здравствена заштита се у Новом Кнежевцу одвија преко Дома здравља са низом специјалистичких служби (општа, стоматолошка, дечија, гинеколошка, интернистичка, медицина рада, офтамолошка, лабораторијска и РТГ), затим Опште болнице и Специјалне болнице "Свети Врачи" (психијатрија). Сви ови садржаји функционишу у склопу заједничког комплекса, тј. у кругу болнице. Објекти су у релативно добром

стању, а читав комплекс је довољно простран да омогући и евентуално проширење садржаја у будућности. Једино је нужно подићи ниво комуналне опремљености - изградњом канализационе мреже, изградњом система централног грејања и прикључења на градску топлану итд. Такође, Нови Кнежевац има ветеринарску станицу, која омогућава основну здравствену заштиту животиња.

Нови Кнежевац, као општински центар, у области социјалне заштите има формиран Центар за социјални рад и Геронтолошки центар са домом за старе, који просторно и функционално углавном задовољавају садашње потребе. Како је изражено старење популације, ради побољшања услова смештаја и бриге о старима, у наредном периоду може се очекивати изградња домова за смештај старих и немоћних лица и у приватној иницијативи, који такође морају да задовоље прописане нормативе и стандарде.

Култура

Од садржаја из области културе у Новом Кнежевцу постоје: дом културе са великом позоришном салом, библиотека са салом за одржавање музичких програма и за поставке слика, док је музеј града у поступку оснивања и за њега треба пронаћи адекватан простор. Зграда библиотеке (каштел Малдегхем) и зграда суда (Шулпеов дворца) су непокретна културна добра под заштитом државе, старе су стотинак година и у таквом су стању да захтевају хитну санацију и ревитализацију. Биоскоп већ дуже време није у функцији, па је ова зграда дата на кориштење стоно-тениском клубу. Постојеће капацитете треба боље искористити, оживети и обогатити новим садржајима, а објекте, који су доста стари и руинирани реконструисати и савремено опремити.

Културно-забавни живот у Општини обогаћује неколико културно-уметничких друштава и уметничких удружења, као и неколико манифестација (такмичење у кувању рибље чорбе, Дани зачинске паприке, музичка манифестација "Акорди лета", Дани поетске шетње парком и др), које би требало шире промовисати.

У области медија и информисања постоје: ЈП "ЦИНК" – центар за информисање Нови Кнежевац, који програм емитује преко канала кабловске телевизије, радио станице "CITY NK" и "Фортуна", које покривају и суседне општине и Новокнежевачке новине, које излазе двонедељно.

Спорт и рекреација

У Новом Кнежевцу су активни следећи спортски клубови и спортско-рекреативна удружења:

- Фудбалски клуб "Обилић"
- Рукометни клуб "Обилић"
- Кошаркашки клуб "Обилић"
- Кајакашки клуб "Обилић"
- Тениски клуб "Нови Кнежевац"
- Столотениски клуб "Обилић-Лепенка"
- Карате клуб "Нови Кнежевац"
- Аикидо клуб "Нови Кнежевац"
- Шаховски клуб "Нови Кнежевац"
- Коњички клуб "Нови Кнежевац"
- Кинолошки клуб "Нови Кнежевац"
- Удружење спортских риболоваца "Тиса"
- Удружење голубара "Банат"

Од објеката и уређених површина за задовољавање потреба из области физичке културе, спорта и рекреације у Новом Кнежевцу постоје:

- фудбалско игралиште,
- два тениска игралишта,
- објекат веслачког клуба,

- фискултурна сала у склопу комплекса основне и средње школе, коју осим за наставу физичког, користе још кошаркашки и други клубови,
- терени за мале спортове (рукомет, кошарка, одбојка) у склопу школског дворишта и
- терени са справама за игру најмлађих, у склопу јавних зелених површина.

Треба још рећи да већина (нарочито мањих) клубова, осим спортских сала и терена, нема адекватан или чак никакав помоћни простор: свлачионице, купатила, канцеларије и сл.

Сви постојећи спортски објекти и површине се задржавају, уз могућу доградњу, реконструкцију и допуну садржаја. За потребе унапређења у области спорта, рекреације и физичке културе треба обезбедити нове спортско-рекреативне површине, које ће становништву насеља, а посебно младима, омогућити правилније и богатије организовање слободног времена. Нарочито треба обратити пажњу на реализацију спортско-рекреативних садржаја везаних за и уз реку Тису.

Комунални садржаји

У Новом Кнежевцу од комуналних садржаја постоје: зелена пијаца, четири гробља, ватрогасни дом, водозахват и енергетски комплекс. Јавно комунално предузеће "7. октобар", основано 1979. године, обавља готово све виталне комуналне функције у насељу: производња и дистрибуција воде домаћинствима и привредним објектима, дистрибуција топлотне енергије и гаса, одржавање јавног зеленила и чистоће, одржавање гробља, пијаце и стамбених зграда и сакупљање и депоновање смећа.

Зелена пијаца, која постоји у центру, углавном задовољава данашње потребе насеља, како локацијски, тако и у функционалном смислу, али има доста проблема у функционисању саобраћаја. Из тог разлога је започето заузимање нових површина уз пијацу, како би се могао уредити адекватан прилаз и паркинг за кориснике пијаце. Такође, треба је уредити и опремити тако да задовољи све санитарно-хигијенске услове, тј. изградити затворени део-тржницу и сл.

У Новом Кнежевцу постоје четири гробља. Два велика мешовита (православно-католичка) гробља су у функцији; већим делом су попуњена, али имају још незаузетих површина за сахрањивање. За оба гробља је урађена детаљна урбанистичка документација, по којој је предвиђено извесно проширење већег (источног) гробља. У насељу постоје и два мала стара гробља (једно је јеврејско), која су доста запуштена и већ одавно нису у функцији, па их треба конзервирати и уредити у спомен-паркове.

Остали комунални садржаји у насељу, као што су: водозахват, комплекс ЈКП "7. октобар" и ватрогасни дом, ће се задржати на постојећим ангажованим и раније планираним површинама, које су задовољавајуће у погледу локације, величине простора и функције.

Од нових садржаја предвиђена је изградња топлане и пречистача отпадних вода, за шта постоји урађена детаљна урбанистичка документација.

3.2.4. Привреда

Као основа за извршену анализу досадашњег привредног развоја насеља Нови Кнежевац коришћени су подаци Републичког завода за статистику, подаци Одељења за буџет, финансије и привредне делатности општине Нови Кнежевац, као и резултати извршене анкете мањег броја субјеката планирања (појединачна предузећа).

Развој привреде осамдесетих година карактерисао је изразито висок степен концентрације ефеката привређивања у Новом Кнежевцу. Потпуна концентрација, у општинском центру, постојала је у оквиру секундарног сектора. У структури друштвеног производа 44,7% било је остварено у секундарним делатностима.

Индустрија је и данас, поред пољопривреде област од приоритетног значаја. И данас се може констатовати да развој привреде општинског центра карактерише изразито висок степен концентрације ефеката привређивања. Индустрија је носиоц развоја новокнежевачке привреде, а обзиром на изражену концентрацију индустријских капацитета у општинском центру, може се рећи да је 2005.године у прерађивачкој индустрији остварено око 40% од укупно оствареног народног дохотка.

Индустријска производња је мање разноврсна (у поређењу са осамдесетим годинама угашени су неки погони нпр. погон текстилне индустрије), расположиви производни капацитети су углавном прерађивачког карактера, са још увек недовољним степеном финализације производа.

У оквиру индустрије носиоци развоја су: АД "Алева" Прехрамбена индустрија и Холдинг компанија "Лепенка" Фабрика лепенке и амбалаже. Оба предузећа су исказала потребу за обезбеђењем простора за даљи развој. Поред лепенкарске индустрије и индустрије за прераду пољопривредних производа (АД "Алева", АД "Млин", АД "Рибар", Фиделинка Аграр и др.) заступљена је и метална индустрија.

Анализа просторног размештаја привредних капацитета на територији општине Нови Кнежевац указала је на изражену концентрацију индустријских капацитета у општинском центру, те је за потребе даљег развоја привредних капацитета потребно обезбедити недостајући простор за даљи развој. Индустријски капацитети су размештени на периферији града. Постоје јасно издиференциране три радне зоне, али и појединачни радни комплекси, углавном по ободу насеља. Положај радних зона је добар у односу на насеље и правац доминантних ветрова. Зоне су добро саобраћајно опслужене друмским саобраћајем, а поред друмског, североисточна зона има обезбеђен и железнички саобраћај, док у северозападној зони постоји могућност коришћења и водног саобраћаја.

Терцијарне делатности нису довољно развијене, а у оквиру њих ипак је трговина остварила највећи удео у укупно оствареном народном дохотку, док су друге делатности у стагнацији или су неразвијене.

У насељу Нови Кнежевац изражена је концентрација трговинских капацитета (посматрано у оквиру целе општине). Структура и број трговинских капацитета не задовољава потребе становника насеља, јер поред њих одређени део потреба за трговинским услугама остварују и становници других насеља општине. Недостају савремени облици услуживања (робна кућа, мегамаркет, самоуслуга).

Област занатства и мале привреде је и у претходним периодима значајно заостајала за динамиком развоја укупне привреде. Тако и данас, иако су број и структура занатских радњи промењени, развој ове области и даље заостаје за потребама корисника производа и услуга ове области. У структури занатских услуга преовлађују занатске услуге у служби човека и домаћинства, релативно добро су заступљене услуге грађевинарства и превозничке услуге, док су недовољно заступљене услуге у служби привреде, као и производно занатство.

Анализа угоститељских објекта показала је недостатак смештајних капацитета, док су објекти за пружање услуга исхране и пића релативно довољно заступљени, али је потребно побољшати опремљеност објеката и подићи ниво услуга у њима. Обзиром да Нови Кнежевац (као и цела општина) има природне предуслове за развој туризма (ловни, риболовни, наутички, а евентуално и бањски), неопходно је обезбедити смештајне капацитете, да би се постигли и одговарајући резултати у привредном смислу.

3.2.5. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

Друмски саобраћај

Основна веза насеља Нови Кнежевац са окружењем је остварена преко државних путева II реда бр. 111, Кањижа – Нови Кнежевац – Банатско Аранђелово – Рабе – граница са Р.Румунијом и Р.Мађарском, и бр. 112, граница са Р.Мађарском – Ђала – Нови Кнежевац – Чока – Црна Бара – Врбица – граница са Р.Румунијом.

Државни путеви II реда бр. 111 и бр. 112, осим што представљају основне везе насеља у оквиру општине, затим везе са суседним општинама (Кањижа, Чока), су и врло значајни у међурегионалном-међудржавном повезивању узимајући у обзир да се завршавају на границама ЕУ (Румуније и Мађарске).

Предметни државни путеви својим пружањем пролазе кроз урбану насељску структуру и централну зону, представљајући главне насељске саобраћајнице, и имају неповољан утицај на функционисање урбаних садржаја и унутарнасељску саобраћајну матрицу.

Присуство саобраћајних токова посебно транзитних (даљинских) због трасе државних путева кроз насеље оптерећује насељску мрежу. Последице оваквих дешавања су негативан утицај на унутарнасељска кретања и повезивање са окружењем.

Мрежа насељских саобраћајница

Формирана саобраћајна мрежа насеља је модификованог ортогоналног типа са уличним коридорима различитих ширина и релативно задовољавајућим степеном изграђености и опремљености саобраћајница. Саобраћајнице у оквиру коридора главних насељских саобраћајница су у добром експлоатационом стању, док у осталим нису на одговарајућем нивоу.

Железнички саобраћај

Железнички саобраћај у оквиру обухвата плана је присутан преко железничких капацитета:

- једноколосечне неелектрифициране пруге (локална бр. 32 у мрежи), Чока – Нови Кнежевац (карактеристике пруге: $\max V=40 \text{ km/h}$, 120 KN осовински притисак)
- станице Нови Кнежевац (путничко – робна)

Железнички капацитети са пратећом инфраструктуром (станичне лире колосека, станични објекти, сигнално-саобраћајни системи) као технолошки застарели не могу одговорити савременим транспортним захтевима на потребном нивоу уз одговарајући економски ефекат. Транспортни рад је у последњих десетак година у значајном паду на територији целе Републике, а у оквиру обухвата плана можемо рећи да готово не постоји, тако да је део пруге од регионалног пута према Банатском Аранђелову па према објектима АД "Алева" у дужини од неколико стотина метара извађен, односно демонтиран, већ више година.

Водни саобраћај

Водни саобраћај је присутан у оквиру обухвата плана преко пловног пута реке Тиса која својим хидролошким карактеристикама на овом простору омогућује извршење транспортног рада свих пловила. Хидролошки услови дозвољавају пловидбу током целе године. У постојећем стању дуж пловног пута реке Тиса нема транспортно-манипулативних и наутичких инфраструктурних објеката (изузимајући насип прве одбрамбене линије).

Међутим ако желимо да се овај вид саобраћаја афирмише у домену привредног и туристичког развоја онда се морају изградити капацитети наутичког туризма, који ће донети просперитет овом простору за шта постоје одлични просторни, хидролошки и остали услови.

Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање

Водоснабдевање насеља обавља се каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса са 7 бунара на изворишту које се налази на северо-источној периферији града. Кота терена изворишта је 84 mАНВ. Просечна експлоатација подземних вода са изворишта током 1998. године износила је око $Q=40$ l/s. Ниво подземних вода измерен 1998. године на бунарима на изворишту износи 5 m - 7 m од површине терена. Квалитет подземних вода не задовољава у потпуности нормативе за воду за пиће (повећан је садржај амонијака). На подручју Новог Кнежевца, у кругу фабрике Лепенка, постоји још једно веће извориште које чине 4 бунара. На три бунара захватају се подземне воде основног водоносног комплекса, а на једном подземне воде формиране у плиоценским седиментима. Просечна експлоатација процењена је на основу технолошких процеса, броја запослених радника и активности у протеклом периоду. Процењена просечна експлоатација подземних вода износи око $Q=40$ l/s. Квалитет подземних вода задовољава нормативе за воду за пиће.

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Фекална канализација у насељу је изведена у малом обиму, док се већином санитарне отпадне воде евакуишу путем непрописно изведених септичких јама и упијајућих бунара, што има негативне последице по животну средину.

Атмосферске воде се из насеља одводе системом отворених канала. Канали су делимично запуштени и не обављају своју функцију у потпуности, те је неопходна њихова реконструкција.

С обзиром на стање капацитета свих видова саобраћаја, може се констатовати да у постојећем стању нема одговарајућих инфраструктурних претпоставки за интегрално повезивање.

Термоенергетска инфраструктура

На подручју обухвата плана изграђен је разводни гасовод високог притиска за гасификацију општине и насеља Нови Кнежевац, као и комплекс ГМРС "Нови Кнежевац", као и разводни гасоводи средњег притиска до МРС за широку потрошњу и разводни гасоводи средњег притиска за индустријске поторшаче.

Разводни гасовод и ГМРС, димансионски су тако да имају довољно капацитета за снабдевање целе општине природним гасом.

У насељу Нови Кнежевац изграђена је дистрибутивна гасоводна гасна мрежа за широку потрошњу и комуналне потрошаче.

Постојећи капацитет и положај гасоводне инфраструктуре пружа могућност даљег развоја и прошиња у циљу задовољења потреба за природним гасом свих корисника (постојећи и планирани потрошачи) на овом простору, а да се при томе не наруши безбедно, квалитетно и стабилно снабдевање потрошача природног гаса.

Постојећа гасоводна инфраструктура (разводни гасовод и ГМРС) пројектовани су тако да задовоље потребе свих постојећих индустријских, комуналних потрошача и широке потрошње, као и свих потенцијалних нових потрошача који се могу јавити на предметном подручју.

Предходних 20 година производња топлотне енергије вршена је у Холдинг компанији а.д. "Лепенка" из Новог Кнежевца, док је дистрибуција исте поверена Јавном комуналном предузећу "7. Октобар" из Новог Кнежевца. Магистрални топловод стар је 25 година, док је део дистрибутивне топловодне мреже (50%) замењен 2003. године. Ипак, поставља се питање оправданости његовог даљег коришћења.

Електроенергетска инфраструктура

Насеље Нови Кнежевац се напаја електричном енергијом из ТС "Кањижа" 110/20 kV, снаге 2X31,5 MVA. Насеље се у целости напаја са 20 kV напоном, а целокупна мрежа и трафостанице су реконструисане за тај напонски ниво. Преко два 20 kV разводна постројења РП "Змај Јовина" и РП "Парк", као и преко 20 kV извода "Центар", "Карађорђева" и "Српска" 20 kV мрежа је прстенасто повезана, чиме је обезбеђено, како индустријским, тако и осталим потрошачима поуздано напајање квалитетном електричном енергијом. Квар у било којој тачки 20 kV мреже у кратком временском периоду се може локализовати и обезбедити напајање из другог правца до отклањања квара.

Може се закључити да индустријски потрошачи заузимају значајно место на овом простору.

На датом простору постоји изграђена високонапонска 20 kV, као и нисконапонска 0,4 kV мрежа и припадајуће трафостанице 20/04 kV и 0,4 kV.

Постојећа високонапонска електроенергетска мрежа у насељу је већим делом изграђена подземно, док је нисконапонска мрежа већим делом надземна (у уличним коридорима), док је мањим делом (у централној зони) грађена подземно. Стубови на којима су постављени водови су челично-решеткасти и бетонски, а део је изграђен и на дрвеним стубовима.

Електронска комуникациона инфраструктура

Телекомуникациони саобраћај у насељу Нови Кнежевац се одвија преко дигиталне централе АТЦ - Нови Кнежевац. Спојни пут је реализован преко дигиталног система преноса по оптичком каблу АТЦ - Нови Кнежевац - АРЦ Чока - АТЦ Кикинда, као и преко радио-релејног система. Комутациони центар је ранга чворне централе.

У насељу је изграђена подземна приступна и делом разводна надземна електронска комуникациона мрежа на дрвеним стубовима.

За потребе система мобилних комуникација изграђене су базне радио-станице постојећих мобилних оператера.

3.2.6. Заштита непокретних културних добара

На основу података прибављених од надлежне установе за заштиту¹, на простору обухваћеном Планом евидентирана су следећа непокретна културна добра², са циљем њихове даље правне заштите и заштите кроз урбанистичко планирање:

Споменици културе од великог значаја

1. Српска православна црква св. арханђела Михаила, Улица цара Душана бр. 45, к.п.бр. 219, К.о. Нови Кнежевац
2. Шулпеов дворац, Стари парк, к.п.бр. 908, К.о. Нови Кнежевац

Споменици културе

3. Зграда библиотеке – каштел Малдегхем, Стари парк, к.п.бр. 925, К.о. Нови Кнежевац
4. Римокатоличка црква св. Ђорђа, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 5, к.п.бр. 297, К.о. Нови Кнежевац
5. Капела Сервијски на православном гробљу, Српска улица, к.п.бр. 2190 К.о. Нови Кнежевац

¹ Мере заштите непокретних културних добара, које је издао Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица, број 540-3/3 од 31.08.2007. год.

² Ради лакше идентификације, објекти су нумерисани као у графичком приказу бр. 3

Добра која уживају претходну заштиту

Објекти јавне намене

6. Жељезничка станица, к.п.бр. 3103, К.о. Нови Кнежевац
7. Млин, Толстојева улица бр. 22, к.п.бр. 1104 К.о. Нови Кнежевац
8. Комплекс старог погона фабрике "Лепенка" (очуване су три зграде некадашње фабрике свиле), улица Крстурски пут бр. 45, к.п.бр. 220 К.о. Нови Кнежевац
9. Пумпна станица на парни погон, на ушћу Новокнежевачког канала у Тису, к.п.бр. 221/2 К.о. Нови Кнежевац
10. Болничко-медицински центар "Свети Врачеви" (три павиљона), Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 85, к.п.бр. 1561 К.о. Нови Кнежевац
11. Градска кућа, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 1, к.п.бр. 293/1 К.о. Нови Кнежевац
12. Станица милиције, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 35, к.п.бр. 888 К.о. Нови Кнежевац
13. Каштел, Стари парк, к.п.бр. 945 К.о. Нови Кнежевац
14. Хотел, Стари парк, к.п.бр. 946 К.о. Нови Кнежевац
15. Трибине и објекат на фудбалском игралишту, Омладинска улица, к.п.бр. 2091 К.о. Нови Кнежевац

Сакрални објекти

16. Српска православна црква св. арханђела Гаврила, Карађорђева улица бр. 51, к.п.бр. 1697 К.о. Нови Кнежевац
17. Капела и калварија на римокатоличком гробљу, Улица краља Петра I Карађорђевића, к.п.бр. 2186 К.о. Нови Кнежевац
18. Капела на православном гробљу, Улица краља Петра I Карађорђевића, к.п.бр. 2190 К.о. Нови Кнежевац
19. Маузолеј - капела породице Брцански на православном гробљу, Карађорђева улица, к.п.бр. 2491 К.о. Нови Кнежевац

Варошке куће

20. Породична кућа, Улица Светог Саве бр. 4, к.п.бр. 812 К.о. Нови Кнежевац
21. Породична кућа, Карађорђева улица бр. 88, к.п.бр. 1837 К.о. Нови Кнежевац
22. Породична кућа, Српска улица бр. 125, к.п.бр. 1458 К.о. Нови Кнежевац
23. Породична кућа, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 17, к.п.бр. 818 К.о. Нови Кнежевац
24. Породична кућа, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 19, к.п.бр. 819 К.о. Нови Кнежевац
25. Пословна зграда, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 29, к.п.бр. 893/5 К.о. Нови Кнежевац
26. Пословна зграда, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 31, к.п.бр. 891 К.о. Нови Кнежевац
27. Пословна зграда, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 33, к.п.бр. 890 К.о. Нови Кнежевац
28. Пословна зграда, Карађорђева улица бр. 43, к.п.бр. 1691 К.о. Нови Кнежевац

Сеоске куће

29. Угаона стамбена панонска кућа (једина кућа у Н. Кнежевцу са очуваним тзв. сунчаним забатом), Улица Бранка Радичевића бр. 63, к.п.бр. 1294/1 К.о. Нови Кнежевац
30. Стамбена панонска кућа, Толстојева улица бр. 46, к.п.бр. 1743 К.о. Нови Кнежевац
31. Стамбена панонска кућа, Толстојева улица бр. 56, к.п.бр. 1734 К.о. Нови Кнежевац
32. Стамбена панонска кућа, Пролетерска улица бр. 9, к.п.бр. 2366 К.о. Нови Кнежевац
33. Стамбена панонска кућа, Улица Коче Колара бр. 44, к.п.бр. 1681 К.о. Нови Кнежевац
34. Стамбена панонска кућа, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 46, к.п.бр. 1216 К.о. Нови Кнежевац

Градитељски објекти од амбијенталног значаја

35. Кућа - сецесија из 1913. године, Улица војводе Путника бр. 73, к.п.бр. 1303 К.о. Нови Кнежевац
36. Магазин за житарице - класицизам, Улица цара Душана бр. 42, к.п.бр. 383 К.о. Нови Кнежевац
37. Кућа - сецесија, почетак 20. века, Улица Ненада Валчева бр. 29, к.п.бр. 779 К.о. Нови Кнежевац
38. Сеоска кућа са елементима неокласицизма, крај 19. века, Српска улица бр. 20, к.п.бр. 784/1 К.о. Нови Кнежевац
39. Сеоска кућа са елементима неокласицизма, крај 19. века, Српска улица бр. 63, к.п.бр. 1360 К.о. Нови Кнежевац
40. Кућа из 1922. године, позна сецесија, Српска улица бр. 109, к.п.бр. 1471 К.о. Нови Кнежевац
41. Сеоска кућа без посебних стилских карактеристика, Српска улица бр. 111, к.п.бр. 1468 К.о. Нови Кнежевац
42. Дом културе - модерна, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 6, к.п.бр. 909 К.о. Нови Кнежевац
43. Кућа - позна сецесија, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 20, к.п.бр. 989 К.о. Нови Кнежевац
44. Кућа са лепим отворима за излог - модерна, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 26, к.п.бр. 992 К.о. Нови Кнежевац
45. Кућа - неокласицизам, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 28, к.п.бр. 996 К.о. Нови Кнежевац
46. Кућа - неокласицизам, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 36, к.п.бр. 1204 К.о. Нови Кнежевац
47. Кућа - позна сецесија, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 40, к.п.бр. 1210 К.о. Нови Кнежевац
48. Кућа - неокласицизам, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 45, к.п.бр. 883 К.о. Нови Кнежевац
49. Кућа - еkleктика, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 49, к.п.бр. 1251 К.о. Нови Кнежевац
50. Кућа - еkleктика, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 52, к.п.бр. 1231 К.о. Нови Кнежевац
51. Кућа - еkleктика, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 53, к.п.бр. 1249 К.о. Нови Кнежевац
52. Сеоска кућа са једноставним сунчаним забатом, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 81, к.п.бр. 1588 К.о. Нови Кнежевац
53. Кућа - еkleктика са елементима неоренесансе, Карађорђева улица бр. 3, к.п.бр. 1021 К.о. Нови Кнежевац
54. Кућа - неокласицизам, Карађорђева улица бр. 5, к.п.бр. 1024 К.о. Нови Кнежевац
55. Кућа - еkleктика, Карађорђева улица бр. 52, к.п.бр. 1706 К.о. Нови Кнежевац
56. Кућа - еkleктика, Карађорђева улица бр. 60 и 60а, к.п.бр. 1698 и 1699 К.о. Нови Кнежевац
57. Кућа са фасадном декорацијом у стилу романтике, Карађорђева улица бр. 62, к.п.бр. 1794 К.о. Нови Кнежевац
58. Кућа - сецесија, Карађорђева улица бр. 76, к.п.бр. 1808 К.о. Нови Кнежевац
59. Зидани амбар, Карађорђева улица бр. 83, к.п.бр. 2489 К.о. Нови Кнежевац
60. Сеоска кућа без посебних стилских карактеристика, Карађорђева улица бр. 90, к.п.бр. 2523 К.о. Нови Кнежевац
61. Кућа - неокласицизам, Улица Коче Колара бр. 12, к.п.бр. 1029 К.о. Нови Кнежевац
62. Кућа - неокласицизам, Улица Коче Колара бр. 14, к.п.бр. 1032 К.о. Нови Кнежевац
63. Кућа - неокласицизам, Улица Коче Колара бр. 31, к.п.бр. 1639/1 К.о. Нови Кнежевац
64. Кућа - сецесија, Улица Коче Колара бр. 32, к.п.бр. 1164 К.о. Нови Кнежевац
65. Сеоска кућа без посебних стилских карактеристика, Улица Коче Колара бр. 34, к.п.бр. 1165 К.о. Нови Кнежевац
66. Кућа - еkleктика, Улица Коче Колара бр. 55, к.п.бр. 1901 К.о. Нови Кнежевац
67. Кућа - неокласицизам, Улица Коче Колара бр. 62, к.п.бр. 1669 К.о. Нови Кнежевац

68. Кућа – неокласицизам, Улица Коче Колара бр. 64, к.п.бр. 1884 К.о. Нови Кнежевац
69. Панонска сеоска кућа, Пролетерска улица бр. 8, к.п.бр. 2386 К.о. Нови Кнежевац

Заштита кроз документацију

70. Стамбена панонска кућа (најстарија кућа у Н. Кнежевцу), Мала улица бр. 17, к.п.бр. 643 К.о. Нови Кнежевац
71. Стамбена панонска кућа (веома стара кућа), Улица Јована Поповића бр. 35, к.п.бр. 1910 К.о. Нови Кнежевац

Заштићене целине - гробља

72. Кнежевачко (мешовито) гробље, Улица краља Петра I Карађорђевића, к.п.бр. 2186, 2187, 2188, 2189 и 2190 К.о. Нови Кнежевац
73. Обилићко (мешовито) гробље, Карађорђева улица, к.п.бр. 2491, 2492, 2493, 2509, 2510, 2511 и 2512 К.о. Нови Кнежевац
74. Старо гробље, Улица Јована Поповића, к.п.бр. 2200 К.о. Нови Кнежевац
75. Старо јеврејско гробље, Улица палих бораца, к.п.бр. 2378 К.о. Нови Кнежевац

Археолошка налазишта

76. Локација на северу насеља, уз државни пут II реда бр. 112, к.п.бр. 1, 2, 3/1, 3/2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11/1, 11/2 и 3106 К.о. Нови Кнежевац
77. Локација око угла Улице војводе Мишића и Добровољачке улице, к.п.бр. 168, 169, 170, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 3112 и 3113 К.о. Нови Кнежевац
78. Локација у улици Војводе Мишића и делу фабрике "Лепенка", к.п.бр. 190, 192, 193, 220 и 3113 К.о. Нови Кнежевац
79. Локација у улици Крстурски пут и делу фабрике "Лепенка", к.п.бр. 215, 216, 217, 219, 220 и 3114 К.о. Нови Кнежевац
80. Локација око угла Улице војводе Мишића и улице Крстурски пут, к.п.бр. 220, 228, 253 и 3115 К.о. Нови Кнежевац
81. Локација у северном делу Старог парка, к.п.бр. 947 и 3157 К.о. Нови Кнежевац
82. Локација у делу Старог парка, око каштела, к.п.бр. 945, 947 и 3160 К.о. Нови Кнежевац
83. Локација у Улици краља Петра I Карађорђевића и делу ОШ "Јован Јовановић Змај", к.п.бр. 326/1, 327, 926 и 3157 К.о. Нови Кнежевац
84. Локација око кружног тока, к.п.бр. 905, 926, 958, 959, 973, 1019, 1020/1, 1020/2, 1021, 1024, 1025/1, 1049, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 3161, 3164 и 3181 К.о. Нови Кнежевац
85. Локација у блоку 17, к.п.бр. 2556, 2557, 2559, 2560 и 2564 К.о. Нови Кнежевац

Споменици и спомен обележја

Јавни споменици

- Споменик Емилу Талијану, у Старом парку, из 1914. године, вајар Иштван Сент Ђерђи, камен и бронза, обновљен 2002. године, вајар Сава Халугин, бронза;
- Скулптуре Тисин цвет, на тргу у Улици краља Петра I Карађорђевића, из 1997. године, вајар Сава Халугин, две бронзане скулптуре лептира, од којих се једна привремено налази у холу СО Нови Кнежевац;
- Скулптура Уранак, на травњаку поред кружног тока у близини моста, монументалних димензија, патинирана бронза;
- Скулптура Купачи у води, уз обалу Тисе, из 1987. године, вајар Сава Халугин, бронза на постаменту од грубо тесаног камена пешчара;
- Скулптура две спојене форме, вајар Сава Халугин, патинирана светлосивоплава бронза на постаменту од камених блокова пешчара неједнаке висине;
- Скулптура Занесењак, уз обалу Тисе, из 1997. године, вајар Сава Халугин, бронза на постаменту од камених квадера пешчара;

- Скулптура у Старом парку, из 2000. године, вајар Сава Халугин, патинирана бронза на петоредном постаменту од камених гранитних кубуса;
- Скулптура полулежећа фигура детета, у Старом парку, вајар Сава Халугин, патинирана бронза на постаменту од три реда квадера камена пешчара;
- Скулптура анималног облика, на степенишном платоу Ловачког дома у Старом парку, патинирана бронза на платоу од једног реда тесаног камена пешчара;
- Скулптура постављена преко пута Ловачког дома, из 1997. године, вајар Сава Халугин, патинирана бронза на дворедном каменом постаменту од светлих гранитних блокова;

Споменици НОБ-а

- Споменик палим борцима НОБ-а и жртвама фашистичког терора, у Старом парку, из 1964. године, вајар Александар Зарин, камен;
- Спомен биста Спасоју Стејићу (1892-1943), предратном револуционару, погинулом у НОБ-у, патинирана бронза на високом постаменту од тамног камена;
- Спомен плоча на дворишној згради СО Нови Кнежевац, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 1, бивши затвор, где су од октобра 1941. до маја 1942. године затварани и мучени чланови КПЈ, СКОЈ-а и остали родољуби учесници НОП-а, постављена 8.10.1976. године, тамосиви гранит;
- Спомен плоча на згради гимназије (бивши Соколски дом), Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 9, на фискултурној сали где је за време окупације био фашистички затвор у којем су саслушавани и мучени родољуби Новог Кнежевца и околине, постављена 8.10.1976. године, тамосиви гранит;
- Спомен плоча у Задружном дому, Улица краља Петра I Карађорђевића бр. 6, са именима родољуба стрељаних 1942. године и бораца палих у НОБ-у 1941-1945. године, откривена 4.07.1957. године, бели мермер;
- Спомен гробница на новокнежевачком православном гробљу, подигнута борцима погинулим за ослобођење Југославије 1941-1945. године, откривена 4.07.1951. године, израдио ју је Шинковић Петар од белог мермера у облику пирамиде са опеком озиданим гробним местом;
- Спомен гробница на новокнежевачком православном гробљу, подигнута на месту где су сахрањени борци НОБ-а који су умрли крајем рата у војној болници у Новом Кнежевцу, подигнута 4.07.1958. године, у комбинацији црног мермера и бетона, састоји се од централног стуба, на који се наслањају бочни нижи делови, са именима страдалих;
- Надгробни споменик борцу Милинов Ради (1926-1945) на православном гробљу, откривен је 4.07.1958. године, израдио га је Шинковић Петар;
- Надгробни споменик борцу, старијем воднику, Јовици Филићарском (1926-1945) на новокнежевачком православном гробљу;
- Спомен обележје депортованим и убијеним Јеврејима 1941. године подигнуто 1998. године на месту порушене синагоге из 1913. године, озидано жутом опеком са закошеним средњим делом са спомен плочом од тамног гранита са уклесаним именима убијених.

4. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА И РАЗМАТРАНИ ПРОБЛЕМИ У ОБУХВАТУ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Животна средина, као специфичан медијум у коме се одражавају последице свих активности човека, мора се посматрати у оквиру ширег друштвеног контекста, односно укупне социјалне, привредне и економске ситуације. Процес интегрисања животне средине у друге секторске политике омогућује усклађивање различитих интереса и достизање циљева одрживог развоја.

У току израде Плана, разматрани су постојећи и потенцијални проблеми насеља Нови Кнежевац и предложена су адекватна решења која ће регулисати или пак ублажити постојање истих.

Простори, који су највише изложени штетним утицајима у насељу, су простори у коридору постојеће главне насељске саобраћајнице, као и постојеће и планиране радна зона и површине на којима се одвијају привредне делатности.

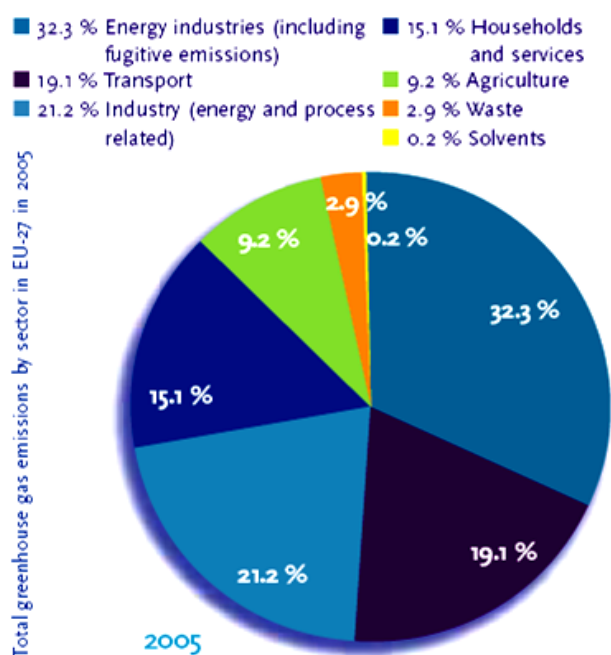
Главни стационарни извори загађивања на територији насеља Нови Кнежевац су домаћинства која користе чврста горива за загревање просторија у зимским месецима, индустрија, индивидуалне котларнице, итд. На територији насеља не постоји израђен катастар загађивача и мониторинг емисије загађујућих материја из индивидуалних котларница и домаћинстава.

Само се у комплексу „Алева“ врши периодично праћење квалитета ваздуха на објекту сушаре и горионику и добијене вредности не прелазе законом дефинисане граничне вредности.

Основна веза насеља Нови Кнежевац са окружењем је остварена преко државних путева II реда бр.111³, Кањижа – **Нови Кнежевац** – Банатско Аранђелово – Рабе – граница са Р.Румунијом и Р.Мађарском, и бр.112³, граница са Р.Мађарском – Ђала – **Нови Кнежевац** – Чока – Црна Бара – Врбица – граница са Р.Румунијом.

Државни путеви бр.111 и бр.112, осим што представљају основне везе насеља у оквиру општине, везе са суседним општинама (Кањижа, Сента, Чока), су и врло значајни у међурегионалном-међудржавном повезивању узимајући у обзир се завршавају на границама ЕУ (Румуније и Мађарске).

Предметни државни путеви својим пружањем пролазе кроз урбану насељску структуру и централну зону, представљајући главне насељске саобраћајнице, и имају неповољан утицај на функционисање урбаних садржаја и унутарнасељску саобраћајну матрицу. Присуство саобраћајних токова посебно транзитних (даљинских) због трасе државних путева кроз насеље оптерећује насељску мрежу. Последице оваквих дешавања су негативан утицај на унутарнасељска кретања и повезивање са окружењем. Наведене саобраћајнице, пролазећи кроз насеље, врше деградацију квалитета животне средине јер саобраћај изазива буку и загађење ваздуха, земљишта и воде, биолошке и друштвене поремећаје и врши локалне утицаје (утицај на здравље становништва због смога), регионалне (емисије издувних гасова који утичу на стварање киселих киша), па чак и глобалне (гасови који учествују у стварању ефекта стаклене баште – што узрокује глобално загревање и климатске промене; слика 1).

- 32,3 %** - индустријска емисија (издувни гасови)
- 19,1 %** - транспорт
- 21,2 %** - индустријска емисија (енергетски и сродни процеси)
- 15,1 %** - домаћинства, комунални сервиси
- 9,2 %** - пољопривреда
- 2,9 %** - отпад
- 0,2 %** - растварачи

Слика 1. - Састав тоталне емисије гасова стаклене баште у ЕУ 2005. год.¹

³ по новој Уредби о категоризацији државне путне мреже ДП I реда бр.112 је ДП II реда бр.100, ДП II реда бр.111 више није државни пут.

Издувни гасови возила садрже значајан број једињења, од којих су примарни контаминанти течне и чврсте честице, угљен-моноксид (CO), угљен-диоксид (CO₂), азотни (NO_x) и сумпорни (SO_x) оксиди и угљоводоници. Такође, у издувним гасовима возила садржана су и перзистентна једињења чије је присуство (време трајања) у животној средини дуготрајно. У таква једињења спадају тешки метали (олово, кадмијум, полиароматични угљоводоници) и органохлор.

Чврсте и течне честице узрокују болести плућа, дизел мотори су примаран извор угљенмоноксида, угљендиоксид је гас који учествује у стварању ефекта "стаклене баште", а азотни оксиди су повезани са проблемима респираторног система и индиректно доприносе глобалном загревању. Сумпорна и азотна једињења доприносе стварању киселих киша, њиховим негативним ефектима, као и исушивању земљишта. Нека испарљива органска једињења могу бити мутагена, канцерогена и неуротоксична (изложеност бензолу и полиароматичним угљоводоницима).

Обзиром да је бука пратећи феномен саобраћаја, друмска моторна возила су један од примарних извора буке у урбаним срединама. Бука произилази из укупног дејства више појединачних извора, од којих сваки производи буку мањег или већег интензитета. Као најзначајнији извори буке су: издувни и уисни систем, рад мотора и механичка бука, систем за хлађење, грејање, проветравање, пнеуматици, аеродинамичка бука и др.

Повећан ниво буке неповољно утиче на човеково здравље, психомоторне способности и радни учинак.

Основни избори загађивања воде на територији насеља представља индустрија. Један део загађења реке Тисе доспева из држава које се налазе узводно од Републике Србије. Други облик загађивања вода је представља неконтролисано испуштање отпаадних загађујућих вода из домаћинства, индустрије и са саобраћајних површина. Осим стационарних извора загађивања вода бројни су и дифузни извори загађивања које није лако утврдити и израчунати њихов укупан допринос општем загађењу вода али су веома значајни јер им је квантитативни и квалитативни раст евидентан. У расуте изворе загађења генерално убрајају се: сметлишта, хемизација земљишта због употребе минералних ђубрива и пестицида у пољопривреди, атмосферске падавине (киселе кише), саобраћај и делови насеља без канализације. Иако неки од ових објеката нису лоцирани на територији насеља Нови Кнежевац, ови дифузни извори емитују загађење у непосредном окружењу насеља и путем подземних вода или површинских водотока свакако могу погодити одређене делове насеља.

Земљиште као природни ресурс трпи све већи притисак услед општег напредка и не може се одвојено посматрати у систему заштите од других чинилаца животне средине. Иако читава територија Покрајине поседује висок потенцијал за ратарску производњу, заштита овог природног ресурса није на високом нивоу и мора се унапредити. Загађивање земљишта потиче од различитих активности. Основа за усвајање инструмената примарне и секундарне заштите је праћење стања земљишта што се може вршити на више нивоа. Најзначајнија мера заштите и очувања земљишта је спровођење мониторинга што представља трајно праћење стања свих промена у пољопривредном и непољопривредном земљишту, а посебно праћење опасних и штетних материја. Од новембра 2010. године на снази је Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедиационих површина која дефинише граничне вредности ГВ и ремедијационе вредности РВ појединих загађујућих материја у земљишту непољопривредне намене у подземној води.

Претварање пољопривредног земљишта у непољопривредно (изградња инфраструктуре, изградња индустријских комплекса, итд) представља један од великих притисака на земљиште као природни ресурс.

Значајан притисак на земљиште представља интензивна пољопривредна производња ван обубата граница Плана, која посредним путем, а због примене агрохемикалија, може имати негативан утицај на остале природне ресурсе, пре свега воду.

Имајући у виду наведене чињенице може се закључити да Планом предвиђене активности неће имати значајнији негативан утицај на стање животне средине на подручју насеља Нови Кнежевац.

Реализација планиране електроенергетске инфраструктуре, уз поштовање свих потребних мера са аспекта заштите животне средине неће довести до негативних утицаја, те проблеми у плану везано за електроенергетску инфраструктуру нису ни разматрани.

Проблеми из области заштите животне средине, везани за електронску комуникациону инфраструктуру нису разматрани у плану, с обзиром да изградња планиране и експлоатација постојеће нема негативних утицаја на животну средину.

Изградња антенских система за потребе остваривања радио-релејних веза мобилних комуникација, кабловског дистрибутивног система, интернета, радија и телевизије, који ће се у актуалном периоду реализовати, нису разматрани као објекти који ће допринети негативном утицају на животну средину, с обзиром да се негативан утицај огледа у нејонизованом зрачењу који емитују антенски системи, на веома блиским растојањима изворима зрачења од свега неколико метара. Узимајући у обзир да се приликом одређивања локација ових објеката, као и изградње, предузимају мере да се негативан утицај на животну средину сведе на минимум (постављањем извора ових зрачења, антена, на веће висине, на антенске стубове или друге више објекте, онемогућавањем приступа).

5. ПРИКАЗ ПРИПРЕМЉЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА (НАЈПОВОЉНИЈЕ ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ СА СТАНОВИШТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ВАРИЈАНТНО РЕШЕЊЕ У СЛУЧАЈУ НЕРЕАЛИЗОВАЊА ПЛАНА)

Планом нису предвиђена варијантна решења. Усвојена решења која се на директан и индиректан начин односе на заштиту животне средине, интерпретирана су у Плану, и предметним елаборатом односно Извештајем о стратешкој процени утврђено је да су у складу са основним принципима одрживог развоја у погледу свих даљих активности на простору у обухвату Плана.

У случају нереализовања Плана досадашње негативне тенденције у уређењу и коришћењу простора у обухвату Плана ће се вероватно одвијати према следећем сценарију:

- Настављање неконтролисаног одлагања отпада на неуређена одлагалишта отпада, стихијски насталих на више локација, њиховој непосредној близини насељима, без спровођења санитарних мера заштите и са вероватноћом настајања нових површина;
- Стагнација и назадовање у привредном и целокупном развоју простора у обухвату Плана;
- Нереализовањем доградње/модернизације инфраструктуре наставиће се сценарио угрожавања животне средине и природних вредности предметног простора;
- Деградирање водних ресурса и земљишта услед неадекватног третмана отпадних вода и нереализовања изградње капацитета инфраструктуре за одвођење комуналних и индустријских отпадних вода;
- Изостајање развоја категорије заштитних појасева зеленила.

6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Услед карактеристика подручја у обухвату Плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Све консултације су релевантне за процес стратешке процене и израду Извештаја о стратешкој процени, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину.

Услови добијени од надлежних органа и институција:

1. ЈП ПТТ саобраћаја Србије, РЈ поштанског саобраћаја "Кикинда", Кикинда
2. Основна музичка школа, Нови Кнежевац
3. ЈКП "7 октобар", Нови Кнежевац
4. УНУ "Френикс" Нови Кнежевац
5. Дом здравља, Нови Кнежевац
6. Музеј у оснивању, Нови Кнежевац
7. АД "Летенка" Нови Кнежевац
8. ЈП "Железнице Србије", Београд
9. Предшколска установа "Срећно дете", Нови Кнежевац
10. Средња школа "Доситеј Обрадовић", Нови Кнежевац
11. Народна библиотека "Бранислав Нушић", Нови Кнежевац
12. Уметничко удружење "Милош Црњански" Нови Кнежевац
13. АД Прехрамбена индустрија "Алева" Нови Кнежевац
14. Војводина шуме, ШГ "Банат" Панчево
15. Радио CityNK, Нови Кнежевац
16. Млекара Суботица, Суботица
17. Adrian-šped ДОО Transportno-uslužno-export-import-preduzeće, Нови Кнежевац
18. Србијагас, Нови Сад
19. Телеком Србија, Дирекција за мобилне телефоније, Сектор за мрежу, Служба за радио планирање и оптимизацију, Београд
20. Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд
21. ЈП Путеви Србије Нови Сад
22. Министарство за инфраструктуру, Лучка капетанија, Сента
23. ЈП Електромрежа, Нови Сад
24. Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине, Нови Сад
25. Министарство унутрашњих послова, Сектор за заштиту и спасавање, Одсек за заштиту и спасавање у Кикинди, Кикинда
26. Телеком Кикинда
27. Покрајински секретаријат за здравство и социјалну политику, Кикинда
28. Теленор, Београд
29. Завод за заштиту природе Србије, Нови Сад
30. Електровојводина, Суботица
31. Завод за заштиту споменика културе, Суботица
32. Водевојводине, Нови Сад
33. Нис-Нафтагас, Нови Сад

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Дефинисање општих циљева Стратешке процене утицаја врши се на основу постојећег стања и капацитета простора, потреба за заштитом као и на основу смерница из планских докумената вишег хијерархијског нивоа. Општим циљевима Стратешке процене утицаја поставља се оквир за њихову даљу разраду кроз дефинисање посебних циљева и избор индикатора којма ће се мерити њихова оствареност, у циљу очувања животне средине као и спровођење принципа одрживог просторног развоја подручја Плана. На овај начин, дефинисан је и један од основних циљева који указује да заштита животне средине представља интегрални део свих сегмената Плана. Осим тога, стратешки је постављен захтев за обавезним усклађивањем коришћења простора са капацитетом, потенцијалима и ограничењима природних и створених вредности и потребама социоекономског развоја, што заправо представља концепт и основни принцип одрживог развоја.

Општи циљеви Стратешке процене утицаја Плана на животну средину су:

- Очување и унапређење животне средине на подручју Плана;
- Обезбедити задовољавајући ниво квалитета ваздуха, површинских и подземних вода и земљишта и њихова заштита од загађења;
- Рационално коришћење природних ресурса, обновљивих и нарочито необновљивих и делимично обновљивих;
- Заустављање и спречавање ерозије и ерозионих процеса на угроженим локацијама и зонама;
- Заштита здравља становништва и стварање услова за одмор и рекреацију;
- Обавезно комунално и инфраструктурно опремање подручја, и реконструкција постојећих мрежа и система;
- Примена обновљивих извора енергије, избор еколошки најприхватљивијих енергената и успостављање енергетске ефикасности;
- Очување, презентација и адекватно коришћење културних добара и градитељског наслеђа;
- Смањење отпада на извору настанка, увођење рециклаже, безбедно депоновање комуналног отпада на регионалној депонији у Граду Суботици и управљање осталим врстама отпада;
- Обавеза усклађивања коришћења простора са могућностима и ограничењима природних и створених вредности и са потребама социјалног и економског развоја подручја и локалне заједнице
- Доношење Плана и Стратешке процене утицаја на животну средину;
- Стварање услова израде процена утицаја на животну средину планова нижег реда и појединачних пројеката;

Стратешки циљеви заштите животне средине дати одредбама планова вишег реда и секторским стратегијама, представљају полазне основе за дефинисање општих циљева Стратешке процене утицаја Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац.

2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја Плана на животну средину утврђују се на основу анализе стања животне средине, значајних и битних питања, проблема, ограничења и потенцијала подручја Плана, као и приоритета за решавање еколошких проблема у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Одрживо планирање и коришћење простора у Плану, представља услов превентивне заштите и побољшања стања у простору и животној средини и очувања природних вредности и ресурса, природних и културних добара.

3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Да би индикатори били поуздани и применљиви на свим нивоима планирања као инструмент за компарацију, неопходан је усаглашени систем праћења који подразумева:

- јединствене показатеље,
- јединице мерења,
- метод мерења,
- период праћења,
- начин обраде података,
- приказивање резултата.

Подаци се прикупљају на разним нивоима и у разним институцијама: статистичким заводима, заводима за јавно здравље и здравствену заштиту, хидрометеоролошким службама, геолошким и геодетским заводима, заводима за заштиту природе и споменика културе.

Приказ индикатора одрживог развоја (развоја усклађеног са захтевима заштите животне средине) је лимитиран начином прикупљања и обраде статистичких података. Индикатори одрживог развоја морају бити коришћени у контактима са међународним организацијама и институцијама. Међутим, они траже дужи период обраде података, јер су у већини случајева изведени показатељи у Србији, за које је неопходна статистичка обрада на основу постојеће статистичке документације.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији насеља Нови Кнежевац релевантни су следећи индикатори:

- Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM_{10} , NO_2 , O_3 и SO_2 ,
- Емисија закисељавајућих гасова (NO_x , NH_3 и SO_2),
- Емисија прекорсора озона (NO_x , CO , CH_4 , и $NMVOС$),
- Емисија примарних суспендованих честица и секундарних прекорсора, суспендованих честица (PM_{10} , NO_x , NH_3 и SO_2),
- Емисија гасова са ефектом стаклене баште,
- Пројекција емисија гасова са ефектом стаклене баште,
- Емисија ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих материја,
- Емисија тешких метала,
- Индикатор потрошње кисеоника у површинским водама,
- Нутријенти у површинским и подземним водама,
- Индекс сапробности,
- SWQI-Serbian Water Quality Index,
- Квалитет воде за пиће,
- Индекс експлоатације воде (WEI),
- Коришћење воде у домаћинству,
- Губици воде,
- Процент становника прикључених на јавни водовод,
- Процент становника прикључен на јавну канализацију,
- Постројења за пречишћавање отпадних вода из јавне канализације,
- Загађење отпадне воде,
- Емисија загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела,
- Ерозија земљишта,
- Садржај органског угљеника у земљишту,
- Управљање контаминираним локалитетима,
- Промена начина коришћења земљишта,
- Површине деградираних земљишта,
- Диверзитет врста,
- Заштићена подручја,
- Угрожене и заштићене врсте,
- Укупна количина произведеног отпада,
- Производња отпада (комунални, индустријски и опасан),

- Количина произведене амбалаже и амбалажног отпада,
- Количина посебних токова отпада,
- Количина произведеног отпада из објеката у којима се обавља здравствена заштита и фармацеутског отпада,
- Предузећа овлашћена за управљање отпадом,
- Депоније отпада,
- Количина издвојеног прикупљеног, поновно искоришћеног и одложеног отпада,
- Прекогранични промет отпада,
- Потрошња енергије по глави становника (GJ/становнику или toe (тона еквивалентне нафте) по становнику,
- Учешће обновљивих извора ,
енергије у укупној потрошњи енергије (%),
- Укупни индикатор буке,
- Индикатор ноћне буке.

4. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Многи међународни документи упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде стратешке процене утицаја на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања.

Истиче се и то да је стратешка процена утицаја делимично интегрисана у планове и програме уколико се израђују у одвојеним фазама. Да би била потпуно интегрисана процедура израде стратешке процене утицаја треба да се преплиће са процедуром израде планова или програма. Принцип израде дат на Шеми 1. представља модел по којем су се стручњаци ЈП Завода за урбанизам Војводине руководили при изради ова два документа.

Шема 1. Везе између фаза израде Плана и стратешке процене утицаја за ПГР Нови Кнежевац

Циљеви стратешке процене су, с обзиром на паралелну израду ова два документа у потпуности усаглашени били усаглашени са циљевима Нацрта Плана.

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У процесу израде Плана и у поступку стратешке процене могућих утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, вредновани су следећи аспекти:

- Природне карактеристике, постојеће стање и услови у простору;
- Створене вредности, постојећа намена простора и досадашњи начин коришћења природних ресурса;
- Стање комуналне опремљености и уређености подручја;
- Стање и статус природних и културних добара;
- Услови надлежних институција у поступку израде Плана и Стратешке процене;
- Циљеви планских докумената вишег хијерархијског нивоа и циљеви предметног Плана.

Планом нису разматрана варијантна решења, али имајући у виду чињеницу да је Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину прописана обавеза разматрања варијантних решења, у Извештају су разматрана два могућа варијантна решења:

- **Варијанта - I** - да се План генералне регулације насеља Нови Кнежевац не усвоји;
- **Варијанта - II** - да се План генералне регулације насеља Нови Кнежевац усвоји и имплементира.

Утицаји стратешког карактера и укупни ефекти Плана на животну средину утврђују се кроз процену и поређење постојећег стања, циљева и планских решења, ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте доношења или недоношења Плана.

1. ПРИКАЗ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА НЕУСВАЈАЊА ПЛАНА

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Непостојање Плана значи непостојање адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово коришћење уз обавезне мере заштите и унапређења животне средине, прописане Стратешком проценом утицаја Плана на животну средину.

- очување интегритета и еколошког капацитета простора,
- заштиту природних вредности (квалитета ваздуха, површинских и подземних вода, насељског изворишта водоснабдевања, идр),
- подстицање одрживог и равномерног економског развоја подручја,
- заштиту и унапређење животне средине,
- обавезно учешће локалне самоуправе и локалних заједница,
- обавезно стручно учешће надлежних институција и овлашћених органа и организација у имплементацији Плана, реализацији планираних намена, пројеката и активности у простору и спровођењу мониторинга животне средине.

Прихватањем **Варијанте I** одржало би се постојеће стање у простору који карактеришу:

- Делимична угроженост стања животне средине, емисија загађујућих материја у ваздух, негативни утицаји на квалитет вода и земљишта;
- Дотрајалост инсталација водоводног система, хаварије на системима, неконторлисано испуштање отпадних вода у реципијенте;
- Богато културно наслеђе са великим бројем археолошких налазишта и објеката градитељског наслеђа у насељу релативно незаштићено и неискоришћено као потенцијал за развој туризма.

Варијантно решење усвајања Плана може за последицу имати:

- нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја и стратешких смерница развоја насеља Нови Кнежевац и Општине;
- недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- непланска реализација појединачних пројеката и делатности на локацијама, зонама и целинама које не испуњавају претходне услове заштите простора и животне средине;
- угрожавање квалитета ваздуха, вода, земљишта и здравља становништва;
- неадекватна заштита и презентација природних и културних добара;
- непоштовање Планом предвиђених и систематизованих, обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;
- непоштовање мера обавезног инфраструктурног и комуналног опремања и уређења;
- недовољна и неадекватна комунална и инфраструктурна опремљеност појединих делова подручја;
- непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу.

2. ПРИКАЗ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА УСВАЈАЊА И ИМПЛЕМЕНТИРАЊА ПЛАНА

Циљ израде Плана је дефинисање планских решења за даљи одрживи развој насеља као саставног дела општине Нови Кнежевац, заштиту природних вредности (ваздуха, воде, земљишта, заштићених подручја), одрживо коришћење природних ресурса, посебно необновљивих и тешко обновљивих, ревитализацију деградираних локација и зона, заштиту животне средине, презентацију и одрживо коришћење културних добара и заштиту простора у целини.

У Плану извршена је свеобухватна анализа подручја, положај и значај, стање подлога, статус земљишта, постојеће структуре, стање инфраструктурне и комуналне опремљености, предности, потенцијали, могући ограничавајући фактори и услови надлежних институција.

Дата је анализа и процена развојних могућности за основне поставке Плана.

Прихватањем **Варијанте II** стварају се се услови за побољшање квалитета живота грађана, уз спровођење мера очувања животне средине прописаних Планом и Стратешком проценом утицаја.

Усвајање Плана представља варијантно решење којим се стварају услови за:

- Одрживи развој на основама заштите и одрживог коришћења простора, природних и створених вредности и животне средине;
- Рационалну организацију и уређење простора у границама планираног и утврђеног грађевинских подручја;
- Очување еколошког интегритета, регенеративног и апсорпционог капацитета простора;
- Фазно инфраструктурно и комунално опремање и уређење подручја Плана;
- Заштиту природне и животне средине (заштиту од аерозагађивања, загађивања подземних и површинских вода, земљишта, заштиту од прекомерне буке);
- Адекватну заштиту и презентација културног наслеђа и природних добара;
- Заштиту здравља становништва;
- Управљање свим генерисаним врстама отпада и отпадних вода;
- Дефинисање мера заштите при реализацији појединачних пројеката у границама Плана уз обавезну процену утицаја на животну средину, пројектовање и спровођење мера заштите, мера управљања акцидентом и контрола стања животне средине;
- Организовање праћења стања животне средине (мониторинг);

- Имплементирање обавезујућих смерница прописаних планским документима вишег хјерархијског нивоа (ППРС, Регионални просторни план АП Војводине, ППО Нови Кнежевац);
- Укључивање јавности у процес планирања и доншења одлука везаних за развој предметног подручја.

3. ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА И ПРИКАЗ РАЗЛОГА ЗА ИЗБОРА НАЈПОВОЉНИЈЕГ РЕШЕЊА СА АСПЕКТА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Поређење варијантних решења је извршено на основу позитивних и негативних утицаја које би варијантна решења имала у датом простору.

Позитивни ефекти вредновани су са аспекта утицаја на:

- Стање животне средине и природне вредности;
- Створене вредности, демографске карактеристике, стање и очуваност културног наслеђа и привредне активности;
- Инфраструктурну и комуналну опремљеност подручја План а;
- Урбанистичке услове и могућност контролисаног управљања простором.

Најприхватљивије решење са аспекта заштите животне средине било би оно које би омогућило примену мера за спречавање негативних утицаја, рационално коришћење природних ресурса, спровођење контроле квалитета животне средине и поштовање еколошких начела и принципа одрживог развоја.

Усвајање Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац представља најбоље решење са аспекта контролисаног управљања простором, заштите природних ресурса и животне средине (квалитета ваздуха, вода, земљишта, заштићених подручја) и заштите културног наслеђа у складу са еколошким начелима и принципима одрживог развоја.

4. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

4.1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ВАЗДУХ

Одређене активности предвиђене Планом су усмерене у контексту заштите и унапређења квалитета ваздуха, а односе се на:

- унапређење комуналне инфраструктуре у насељу,
- изградњу обилазнице, реконструкцију и модернизацију саобраћајне мреже,
- формирање заштитног зеленила,
- повећање насељског зеленила, посебно категорије заштитног зеленила дуж саобраћајница, комуналних објеката, око радних зона и на деградираним површинама,
- адекватно одлагање комуналног отпада у складу са правилницима и Стратегијом управљања отпадом и Локалним планом управљања отпадом за општину Нови Кнежевац,
- санација постојећих и неуређених депонија са рекултивацијом, применом биотехничких мера, као и других деградираних површина.

Све активности предвиђене у планском периоду позитивно ће утицати на квалитет амбијенталног ваздуха.

Евидентан је негативан утицај на ваздух у оквиру насеља који настаје од **саобраћајних** манифестација, нарочито у коридору главне насељске саобраћајнице. Кумулативни утицаји саобраћаја на повећање концентрација аерозагађивача (гр. Прилог бр. 1), се јављају као последица рада мотора са унутрашњим сагоревањем, како би се постојеће стање квалитета ваздуха довело у границе прихватљивости (GVI), потребно је предузети активне мере заштите, организованим подизањем заштитног зеленила, као и одгоравајућим мерама одржавања. У планском периоду потребно је тежити унапређењу квалитета ваздуха (који одговара свим захтевима живота у урбаној средини), кроз организовано спровођење свих мера заштите и утврђивањем мониторинга ваздуха као природног ресурса.

Развој саобраћајне инфраструктуре у планском периоду је у складу са свим принципима одрживог развоја јер предвиђа изградњу облазница чиме ће теретни саобраћај бити измештен из самог урбаног ткива насеља. Ово планско решење ће повољно утицати и на промену свих параметара животне средине у оквиру урбаног простора што ће резултирати вишим квалитетом урбаног живљења. Ипак овај аспект је занемарљив у поређењу са позитивним резултатима које ово решење носи.

У наредној табели дате су граничне вредности емисије за комерцијална (привредна возила) на којих се према Еуро стандардима треба придржавати за сва возила која транзитирају постојећим саобраћајницама. Уколико су измерене вредности емисије веће од наведених вредности, евидентно је загађење ваздуха услед повећане емисије полутаната у коридорима ових саобраћајница.

Табела 1. Граничне вредности емисије за комерцијална (привредна) возила масе $\geq 3,5$ т са дизел агрегатима у ЕУ (ЕУРО стандарди) [g/kWh]

Загађујућа материја	ЕУРО 3	ЕУРО 4	ЕУРО 5
СО [g/kWh]	2,1	1,5	1,5
СхНv [g/kWh]	0,66	0,46	0,46
NOx [g/kWh]	5,0	3,5	2,0
Честице [g/kWh]	0,02	0,02	0,02
Дим (m ⁻¹)	0,8	0,5	0,5

Природни гас по својим физичко-хемијским особинама и према ЈУС Z.CO.005 (Класификација материја и робе према понашању у пожару) спада у класу опасности FxIA.

Природни гас такође садржи меркаптан max 15mg/m³ сумпорводник (H₂S) max 5mg/m³.

Приликом експлоатације (коришћења природног гаса за производњу топлотне енергије), односно сагоревања гаса, у атмосферу се емитују димни гасови (угљенмоноксид и водена пара) чија емисија неће прелазити дозвољене вредности. Емисије се појављују зими, код индивидуалних и комуналних корисника природног гаса, а код индустријских корисника током целе године. Ови утицаји су слабијег интензитета.

У случају појаве пожара на гасоводу, у атмосферу се емитују димни гасови настали непотпуним сагоревањем природног гаса.

4.2. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ВОДУ

Вода и водотоци, као добра од општег интереса за задовољење општих и појединачних интереса под посебном су заштитом и користе се под условима и на начин који одређује Закон о водама.

Као потенцијални извор загађења изворишта и вода уопште, пре свега представља индустрија, која се налази у окружењу изворишта. Ради евиденције потенцијалних загађивача, потребно је прикупити податке о отпадним водама, које се јављају у току производних процеса. Такође, треба нагласити и оне потенцијалне загађиваче за које до сада нису спроведена истраживања о испуштању отпадних вода, а која према врсти делатности представљају потенцијалне загађиваче.

Постојећа и планирана индустрија мора своје отпадне воде решавати посебним системом, а у зависности од врсте и типа загађене воде, вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предтретман до нивоа квалитета, који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном отпадном водом.

Гробља су такође могући загађивачи због тога што представљају стални извор нитрата и нитрита, који се слабо разграђују у подземљу, а релативно лако транспортују. Као меру заштите, треба успоставити мониторинг контролних пијезометара на одређеном растојању од изворишта, а потребно је и ограничити ширење гробља ка изворишту.

Као могући загађивачи, јављају се напуштени бунари и септичке јаме са упојним бунарима преко којих се директно загађује подземље. У циљу заштите животне средине, неопходно је евидентирати све овакве бунаре и спровести одговарајуће радове конзервације.

Изградњом канализационих система за одвођење атмосферских и отпадних вода у насељу, спречиће се даља деградација површинских и подземних вода у насељу, а у циљу смањења хидрауличког оптерећења или загађења у водотоковима.

У погледу утицаја саобраћајне инфраструктуре на воду као природни ресурс, може се закључити да су ови утицаји на квалитет површинских и подземних вода релативно мали. Током транспорта се могу појавити мале количине течности које би својим изливањем угрозиле квалитет вода. Локални утицаји на воде могу имати само акцидентне ситуације, у случају аутоцистерни, које превозе опасне материје и својим изливањем (расипањем) могу изазивати загађење земљишта и вода (мањег обима).

Настанак ових акцидентних ситуација је повремениг карактера, без потребе предузимања априорних мера заштите, јер су и локације случајне. На местима где су статистички утврђене могуће локације акцидената, могу се предузети мере које ће ублажити или минимизирати могуће настајање акцидентних ситуација (постављање ограда, зеленила).

У погледу утицаја саобраћајних манифестација како на квалитет површинских тако и подземних вода, потребно је ипак нагласити евидентан утицај у току зимског периода на овај природни ресурс (со, камени агрегат), који су растворљиви у води и одводе се у локалне реципијенте, чиме је непосредно угрожаван квалитет подземних и површинских вода.

У планском периоду потребно је вршити континуирану контролу количине средстава за одржавање путева у току зимског периода, чиме ће се обезбедити минимални утицај на овај природни ресурс.

Сви планирани садржаји (објекти станица за снабдевање горивима -ССГ-ма и сл.) који могу представљати потенцијални ризик, морају бити евидентирани и у оквиру њиховог технолошког процеса морају се предузети мере континуиране контроле евентуалних акцидентних ситуација (повећани угроженост од хемијских удеса-зоне марине и РТЦ-а).

Постојећа гасоводна инфраструктура нема негативних утицаја на воду као природни ресурс, а такође и све активности које се предузимају при изградњи гасоводне инфраструктуре, неће имати негативних утицаја на воду.

Укрштања гасовода са објектима водопривредне инфраструктуре морају бити изведена према условима од надлежне водопривредне организације, те се на тај начин искључује било какав негативан утицај гасовода на воду и обратно.

4.3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ЗЕМЉИШТЕ

У циљу заштите земљишта од загађења, за адекватно одлагање комуналног отпада и сточних лешева до успостављања регионалног система одлагања отпада, ће се користити постојећа постојећа депонија, у складу са важећим правилницима.

Функционисање и опремљеност депоније и сточног гробља (јама гробница) ће се вршити у складу са важећим прописима.

Приликом изградње гасовода, током извођења земљаних радова - ископавања рова и затрпавања гасовода у одређеној мери ће се нарушавати слојевита структура земљишта, односно доћи ће до краткотрајне деградације земљишта на месту извођења радова. Ови радови међутим немају негативан утицај на земљиште као природни ресурс, с обзиром да при оваквим радовима не долази до загађења земљишта.

С тога, планске активности на постављању како гасовода, тако и других инфраструктурних водова, немају негативног утицаја на земљиште.

Утицај саобраћајне инфраструктуре на земљиште као природни ресурс, није значајан, осим у акцидентним ситуацијама.

4.4. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА ПРИРОДНА ДОБРА (ФЛОРА, ФАУНА И БИОДИВЕРЗИТЕТ)

Планска решења ће позитивно утицати на пејзаж јер се планира повећање укупних површина под зеленилом, њихов равномернији распоред и повезивање у континуиран систем зелених површина.

Изградњу облазнице око Новог Кнежевца као и осталих планираних саобраћајних капацитета ("Банатска магистрала"), неопходно је вршити у складу са одржањем изгледа карактеристичног Банатског пејсажа. Пејзаж и планирана саобраћајна инфраструктура треба да представљају јединствену целину, која неће нарушити изглед и визуре насеља.

4.5. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ НА СТАНОВНИШТВО

На људско здравље утичу многобројни фактори свакодневног живота, као што су стил живота, начин исхране и услови радне и животне средине. Човек је изложен загађењу из ваздуха, воде, земљишта, хране, отпада, хемикалија и производа који се употребљавају у домаћинству или на послу. Микробиолошка загађења присутна у човековој околини, посебно микробиолошка загађења воде за пиће, воде намењене купању грађана, хране и ваздуха, доприносе порасту броја заразних болести, нарочито међу осетљивом групом становништва.

Важност утицаја животне средине на здравље је тешко измерити, те ће у наредном тексту бити дате генералне оцене утицаја, пре свега изградње инфраструктуре. Планиране активности ће унапредити квалитет животне средине предметног простора

односно у функцији су смањења негативних утицаја постојећих деградационих пунктова на здравље становника Новог Кнежевца.

Негативан утицај надземних водова, огледа се у постојању електромагнетног поља у близини самих водова, које може утицати на здравље људи, ако су дуготрајно, изложени његовом утицају.

Да би се избегао негативан утицај на људе, а око ових објеката се обезбеђује заштитни коридор, тј. сигурносно растојање и нормира се висина проводника.

Техничким мерама, постављањем заштитног ужета и уземљењем, надзрни вод се штити од пренапона услед атмосферског пражњења.

У наредном периоду предвиђена је потпуна дигитализација телефонске мреже, што подразумева увођење дигиталних комутационих центара и дигиталних система преноса у свим равнима мреже. Ово подразумева и полагање каблова са оптичким влакнима, као медијумом преноса на свим нивоима, како међумесне мреже, тако и месне мреже.

Ова мрежа ће бити грађена подземно у земљаним рововима и кабловској канализацији где то у насељу буде потребно. Оптички каблови биће додатно постављени у заштитним ПВ цевима. Трасе планираних подземних мрежа биће у коридорима саобраћајница.

Редован процес радио- релејне станице, антенски стуб са антенама и контејнер са радио- релејним уређајима, одвија се путем зрачења електромагнетних таласа (микроталаса). Ово зрачење је усмерено, малих снага, са веома малом ширином снопа свега неколико степени, а поље брзо опада са удаљавањем од правца максималног зрачења. Стога анализа сваке појединачне антене би показала да због мале снаге зрачења радио - релејне антене, јачина поља не прелази границу дозвољену за људе нигде осим у непосредној близини извора, тј антене, на растојањима до максимално неколико метара. Извесна опасност по људе, према томе може настати само уколико се поједини делови тела нађу у непосредној близини антене. Приступ антени могу имати само професионалци, који у случају рада непосредно испред антене морају искључити радио - релејни предајник.

При изградњи антенских стубова и постављању антенског система за пренос сигнала морају се поштовати мере предвиђене законским и другим прописима које подразумевају нормативе и стандарде за ту врсту објеката, као и мере и услове, које утврђују надлежни органи и организације, које издају услове и сагласности.

5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА И ОГРАНИЧАВАЊА НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

5.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Основна мера за спречавање и ограничавање негативног утицаја на квалитета ваздуха, као природног ресурса, на територији насеља Нови Кнежевац односи се на успостављање мониторинга квалитета ваздуха, у складу са законском регулативом од стране надлежне институције, као и евиденцијом потенцијалних загађивача са утврђеним програмом праћења њиховог рада.

Заштита ваздуха ће се обезбедити применом следећих **општих мера**:

- Поштовање Закона о заштити ваздуха и пратећих подзаконских аката;

- Обавезно вршење мониторинга квалитета ваздуха на територији насеља Нови Кнежевац на основу утврђене мреже мерних станица и/или мерних места у државној и локалној мрежи мерних станица;
- Вршење континуалног и/или повременог мерења/узимања узорака загађујућих материја на фиксним локацијама;
- Повремена мерења/узимање узорака загађујућих материја на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- Поштовање Уредбе о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци, којом су дефинисани рок и распоред за смањивање потрошње контролисаних супстанци до њиховог потпуног искључивања из употребе, начин и поступци издавања дозволе за увоз или извоз контролисаних супстанци;
- Израда локалног регистра извора загађивања животне средине у складу са Законом о заштити животне средине;
- Мониторинг квалитета ваздуха обављати уз саобраћајнице (у зони државних путева) у централном делу насеља кроз који пролази пут и негативно утиче на еколошке параметре (манифестација буке, вибрација и емисија аерозагађења), као и у близини одређених производних објеката на предметном простору.

Посебне мере заштите ваздуха за постројења су:

- Поштовање Уредбе о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху;
- Примена одговарајућих техничко-технолошких решења и мера, приликом пројектовања, градње и експлоатације постројења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- Уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- У случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- Код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати гасови непријатних мириса, обавезна је примена мера које ће довести до редукације мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- Субјект новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужан је да пре пуштања у рад прибави дозволу.

5.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Заштита водних ресурса обезбедиће се применом општих и посебних мера.

Опште мере заштите вода односе се на:

- Заштиту површинских токова;
- Заштиту изворишта водоснабдевања у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања санитарне заштите изворишта за водоснабдевање, елиминисањем евентуалних активности које могу проузроковати загађења, као и контролисано употребом пестицида и ђубрива у пољопривреди;
- Очување водних ресурса и водних потенцијала адекватним одвођењем отпадних вода односно изградњом канализационих система;
- Реализацију постројења за пречишћавање отпадних вода за сва насеља у Општини;
- Примену посебних хемијских и биолошких мера чишћења вода.

У циљу заштите вода од загађења, у складу са Законом о водама (и Законом о заштити животне средине, предвиђене су следеће **посебне мере** заштите вода за појединачне објекте:

- Забрана испуштања отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије;
- Забрана испуштања отпадних вода, које угрожавају добар еколошки статус стајаћих вода;
- Забрана испуштања отпадних вода које су прекомерно термички загађене;
- Забрана упуштања било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама;
- Забрана упуштања у мелиорационе канале, баре и водотоке било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају II₆ класи;
- Око постојећих и планираних изворишта подземних вода дефинисати зоне и појасеве санитарне заштите, у складу са важећом законском регулативом;
- Пратити стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих и дубоких подземних вода;
- Постављање уређаја за континуирано мерење количине отпадних вода и израда извештаја о мерењу квалитета отпадних материја који се квартално доставља јавном водопривредном предузећу, Министарству животне средине, рударства и просторног планирања;
- Обавеза биохемијског и механичког испитивања параметара квалитета отпадних вода;
- Заштита од поплава одржавањем изграђених и изградњом планираних објеката и система;
- Заштита одбрамбеног насипа забраном изградње објеката и садње зеленила у складу са Законом о водама;
- Одржавње система за одводњавање и наводњавање (чишћење канала од муља и растиња) и реконструкција и изградња у складу са условима из Плана.

5.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Мере за санирање штетних утицаја на земљиште превасходно се односе на задовољење свих законских прописа и стандарда при изградњи инфраструктурних објеката, као и заштиту од евентуалних загађења.

Заштита земљишта ће се обезбедити:

- Применом мера које се односе на заштиту функције земљишта, заустављање деградације земљишта и рекултивацију деградираних површина;
- Применом прописаних мера заштите при управљању комуналним и другим врстама отпада;
- Сакупљањем, прерадом или уништавањем анималног отпада у објектима намењеним за прераду, обраду или уништавање лешева животиња и других отпадака животињског порекла, у складу са Законом о ветеринарству, при чему је локална самоуправа дужна да на својој територији организује зоохигијенску службу;
- Идентификацијом површина угрожених еолском ерозијом и примена мера континуалног одржавања одговарајућег вегетативног покривача;
- Примена биоразградивих материјала у зимском периоду за одржавање проходности свих јавних путева.

Значајна мера контроле је и континуирано праћење стања подземних вода (и земљишта) пијезометрима на местима потенцијалних угрожавања параметара животне средине (на местима где су лоциране бензинске станице, гробља...).

Такође, значајна мера је евидентирање материјала који се користе за одржавање проходности категорисаних путева током зимског периода.

За спречавање изливања уља из трансформатора, односно разливања по околном земљишту, испод трансформатора се планирају каде испуњене шљунком и спојене уљном канализацијом са непропусном јамом за прихват истеклог уља.

У циљу заштите земљишта од загађења неопходно је вршити контролисану употребу пестицида на пољопривредном земљишту.

Преласком на систем регионалног депоновања отпада, формирањем вишеопштинских региона са једном регионалном депонијом, потребно је санирати и рекултивисати све постојећу депонију.

5.4. МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ

Одговорно и штедљиво поступање са енергентима, којих има све мање, управо је на сектору градње све важније. Траже се концепти који су уједно еколошки оправдани и економични. Уважавање појединих аспеката више није довољно, уколико се желе остварити циљеви попут удвостручења енергетске продуктивности или енергетска градња као допринос заштити животне средине и климатских услова.

Неопходно је радити на развоју и коришћењу нових и обновљивих облика енергије, и на подстицању градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије у својим зградама, ради смањења текућих трошкова. Енергетски ефикасна градња подразумева изградњу објеката тако да се обезбеди удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима, са што мање утрошене енергије.

Енергетска ефикасност изградње у насељу постиже се:

- изградњом пешачких и бицикличких стаза за потребе обезбеђења унутарнасељског комуницирања и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем уличног зеленила (смањује се загревања тла и ствара се природни амбијент за шетњу и вожњу бицикла);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- сопственом производњом енергије и другим факторима;
- изградњом објеката за производњу енергије на бази алтернативних и обновљивих извора енергије (коришћењем локалних обновљивих извора енергије - сунца, ветра, воде, земљине топлоте и биомасе) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

Енергетска ефикасност изградње објеката обухвата следеће мере:

- реализација пасивних соларних мера, као што су: максимално коришћење сунчеве енергије за загревање објекта (оријентација зграде према јужној, односно источној страни света), заштита од сунца, природна вентилација и сл;
- омотач зграде (топлотна изолација зидова, кровова и подних површина); замена или санација прозора (ваздушна заптивност, непропустљивост и друге мере);
- систем грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система на пример топлотних пумпи за производњу топлотне енергије, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере);
- унутрашња клима, која утиче на енергетске потребе, тј. систем за климатизацију, (комбинација свих компоненти потребних за обраду ваздуха, у којој се температура регулише или се може снизити, могућно у комбинацији са регулацијом протока ваздуха, влажности и чистоће ваздуха);
- унутрашње осветљење (замена сијалица и светиљки ради обезбеђења потребног квалитета осветљености).

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене ових мера.

Мере за даље побољшавање енергетских карактеристика објекта не смеју да буду у супротности са другим суштинским захтевима, као што су приступачност, рационалност и намеравано коришћење простора.

5.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Мере заштите споменика културе од великог значаја

- 1) Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- 2) Очување или рестаурација основних вредности функционалног склопа, ентеријера (декоративног молераја и сл.) као и мобилијара;
- 3) Чување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта;
- 4) На овим објектима је дозвољено осавремењивање, које се мора извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите:
  - а) Увођење савремених инсталација под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта;
  - б) У случају Шулпеовог дворца могуће је уређење поткровља само у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора или неке друге просторије највише етаже, али само у случају да се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта; Осветљење остварити путем кровних прозора у равни крова оријентисаних према дворишном простору;
  - в) Уређење подрума могуће је у дворцу само са приступом из постојећег степенишног простора или из неке друге просторије, али само у случају да се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност; Извршити претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта;
- 5) Накнадно дограђени неестетски делови грађевине на цркви Св. арханђела Михаила треба санирати, по могућности вратити зидану пластику на прочеље цркве, на основу услова надлежне установе заштите;
- 6) Рекламне табле, осветљење и др. елементи на фасади се могу поставити само према условима надлежне установе заштите; Клима уређаји се могу поставити искључиво на дворишној фасади и то према условима надлежне установе заштите.

Мере заштите споменика културе

- 1) Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- 2) Очување или рестаурација основних вредности функционалног склопа, ентеријера (декоративног молераја и сл.) као и мобилијара;
- 3) Чување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта;
- 4) На овим објектима је дозвољено осавремењивање, које се мора извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите:
  - а) Увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта;
  - б) У случају каштела Малдегхем могуће је уређење поткровља само у постојећем габариту крова, са приступом из неке просторије највише етаже, али само у случају да се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта; Осветљење остварити путем кровних прозора у равни крова оријентисаних према дворишном простору;
  - в) Уређење подрума могуће је у каштелу само са приступом из постојећег степенишног простора, али само у случају да се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност; Извршити претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта;

- 5) По могућности вратити зидану пластику на прочеље каштела; Потребно је реконструисати улазни портал на основу старих фотографија, према условима надлежне установе заштите;
- 6) Хитно треба свеобухватно санирати капелу, према условима надлежне установе заштите;
- 7) Рекламне табле, осветљење и др. елементи на фасади се могу поставити само према условима надлежне установе заштите; Клима уређаји се могу поставити искључиво на дворишној фасади и то према условима надлежне установе заштите.

Мере заштите непокретних културних добара која уживају претходну заштиту

- 1) Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- 2) Очување основних вредности функционалног склопа и ентеријера (декоративног молераја и слично);
- 3) Очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта;
- 4) На овим објектима се не дозвољава надоградња, али је дозвољено осавремењивање објекта у циљу бољег коришћења, што подразумева следеће интервенције, које се морају извести уз услове и под надзором надлежне установе заштите:
  - а) Увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта;
  - б) Уређење поткровља могуће је искључиво у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора или неке друге просторије највише етаже, али само у случају да се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта; Осветљење остварити путем кровних прозора оријентисаних према дворишном простору, а према уличном делу могуће је отварање само кровних прозора у равни крова и то само ако се тиме не нарушава естетика и склад изворног изгледа објекта;
  - в) Уређење подрума могуће је остварити са приступом из постојећег степенишног простора, из неке друге просторије или из дворишта, али само у случају да се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност; Извршити претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта;
  - г) Остале интервенције (отварање портала, излога) могуће су само ако се на тај начин не нарушавају основне вредности здања, стилске карактеристике, пропорцијски односи и други елементи;
  - д) Дворишни делови могу бити дограђени и то до висине уличног габарита објекта, једино ако је изворним решењем остављена могућност за дворишну доградњу; Дворишне доградње јединствено решавати за читаву парцелу, како би се остварила јединствена естетска целина;
- 5) Слободностојећи објекти се могу дограђивати, а на парцелама се дозвољава и изградња нових објеката;
- 6) Остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта, решавају се у складу са валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат; Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти на парцели и из окружења се уклањају; Дворишни простор у свему ускладити са главним (уличним) објектом;
- 7) Могућа је промена намене, с тим да нове функције морају бити примерене архитектури, постојећем функционалном и конструктивном склопу објекта;
- 8) Рекламе, клима уређаји, табле са именима значајних личности, које су живеле у тим објектима, осветљење и др. елементи на фасадама се могу поставити само према условима надлежне установе заштите;
- 9) Пре сваке интервенције треба сачинити потребну документацију постојећег стања, након тога могућа је било каква интервенција, која не нарушава изворни изглед, а према условима надлежне установе заштите;
- 10) Ако се отвара завичајна кућа у насељу, требало би да се бира међу наведеним сеоским кућама (стамбена панонска кућа).

Мере заштите градитељских објеката од амбијенталног значаја

- 1) Очување оригиналног хоризонталног и вертикалног габарита, примењених материјала и конструктивног склопа;
- 2) Очување основних вредности функционалног склопа и ентеријера (декоративног молераја и сл.);
- 3) Очување или рестаурација изворног изгледа, стилских карактеристика, декоративних елемената и аутентичног колорита објекта;
- 4) На овим објектима се не дозвољава надоградња, али је дозвољено осавремењивање објеката у циљу бољег коришћења, што подразумева следеће интервенције, које се морају извести уз консултације надлежне установе заштите:
  - а) Увођење савремених инсталација, под условом да не наруше ентеријерске вредности објекта;
  - б) Уређење поткровља могуће је искључиво у постојећем габариту крова, са приступом из постојећег степенишног простора или неке друге просторије највише етаже, али само у случају да се тиме не нарушава изворно функционално решење објекта; Осветљење остварити путем кровних прозора оријентисаних према дворишном простору, а према уличном делу могуће је отварање само кровних прозора у равни крова и то само ако се тиме не нарушава естетика и склад изворног изгледа објекта;
  - в) Уређење подрума могуће је остварити са приступом из постојећег степенишног простора, из неке друге просторије или из дворишта, али само у случају да се тиме не нарушавају основне вредности здања и његова стабилност; Извршити претходна испитивања тла и носеће конструкције објекта;
  - г) Остале интервенције (отварање портала, излога) могуће су само ако се на тај начин не нарушавају основне вредности здања, стилске карактеристике, пропорцијски односи и друго;
  - д) Дворишни делови могу бити дограђени и то до висине уличног габарита објекта, једино ако је изворним решењем остављена могућност за дворишну доградњу; Дворишне доградње јединствено решавају за читаву парцелу, како би се остварила јединствена естетска целина;
- 5) Слободностојећи објекти се могу дограђивати, а на парцелама се дозвољава и изградња нових објеката;
- 6) Остали објекти на парцели не подлежу режиму главног објекта, решавају се у складу са валоризацијом, али тако да не угрозе главни објекат; Накнадно дограђени неестетски делови грађевине и неадекватни помоћни објекти на парцели и из окружења се уклањају; Дворишни простор у свему ускладити са главним (уличним) објектом;
- 7) Могућа је промена намене, с тим да нове функције морају бити примерене архитектури, постојећем функционалном и конструктивном склопу објекта;
- 8) Рекламе, клима уређаји, табле са именима значајних личности, које су живеле у тим објектима, осветљење и др. елементи на фасадама могу се поставити само уз консултације надлежне установе заштите;
- 9) Пре сваке интервенције треба сачинити потребну документацију постојећег стања, након тога могућа је било каква интервенција, која не нарушава изворни изглед, а према условима надлежне установе заштите.

Мере заштите кроз документацију

- 1) Пошто је немогуће ове старе куће очувати, потребно је да се о њима, пре рушења, направи комплетна фото и техничка документација.

Мере заштите за заштићене целине - гробља

- 1) Треба што хитније оформити комисију, која ће имати задатак да валоризује сва гробља и која треба да одреди:
  - а) које су значајне личности које почивају у Новом Књежевцу и њихово гробно место потребно је стално чувати;
  - б) које се гробнице због естетских вредности не смеју дирати;

- 2) За јеврејско гробље урадити партерно решење да би било функционално као фунерални парк;
- 3) Свако гробље треба оградити, одговарајућом заштитном оградом;
- 4) Капелу на калварији по могућности треба што пре рестаурирати, порушена постоља наново зидати на основу претходних, а у штацијама поново сликати свете слике;
- 5) Заједничке крстове (православне и католичке) треба оставити на оригиналној локацији.

Мере заштите археолошких налазишта

- 1) Ако се на простору наведених археолошких налазишта врши изградња било каквих објеката или се изводе земљани радови дубљи од 3 cm, инвеститор радова је дужан да прибави сагласност Међуопштинског завода за заштиту споменика културе Суботица.

Мере заштите споменика и спомен обележја

- 1) Све крстове крајпуташе треба оставити на оригиналном месту, а приликом обнове могу се користити и савремени материјали;
- 2) За остале јавне споменике обавезно је очување изворног изгледа, оригиналних материјала и аутентичних натписа;
- 3) Редовно одржавање и чишћење свих споменика и спомен обележја, као и обнављање текста на њима;
- 4) Обезбеђење видљивости и приступа свим споменицима;
- 5) Хортикултурно и партерно уређење и одржавање простора око свих споменика.

5.6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ ДОБАРА

Заштићено подручје

На простору обухвата Плана се налази Стари парк у приобаљу Тисе, који је заштићен као споменик пејзажне архитектуре на основу Одлуке о проглашењу ("Службени лист општине Нови кнежевац", бр. 2/90), којом је одређена и заштитна зона Парка. Заштитну зону Парка чине шеталиште на обали Тисе, улица Трг Моше Пијаде и улица Краља Петра I Карађорђевића са припадајућим зеленим површинама.

Основне смернице за заштиту споменика пејзажне архитектуре јесу радње којима се доприноси његовом одржавању, уређивању и унапређивању и које не мењају вредности Парка због којих је стављен под заштиту.

На основу Студије о заштити из 2008. године, планирано је проширење Парка и дат је предлог да Парк буде заштићен као споменик природе, значајно природно добро III категорије, са режимима II и III степена заштите. Потребно је ускладити категорију заштите Парка са Законом о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10) и израђеном Студијом, на основу чега је потребно донети нови акт о заштити.

Еколошки коридори

Река Тиса чини део еколошке мреже на територији АП Војводине, која је дефинисана Уредбом о еколошкој мрежи ("Службени гласник РС", бр. 102/10) и обухвата међусобно повезана утврђена еколошки значајна подручја и еколошке коридоре у складу са Законом о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10).

Река Тиса представља еколошки коридор од међународног значаја, који омогућава одвијање сезонских миграција и размену генетског материјала између просторно удаљених станишта. Еколошки коридори обезбеђују комуникацију међу заштићеним врстама у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених дивљих

врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/10 и 47/11), на основу кога су проглашене заштитиствене врсте ради очувања биолошке разноврсности и природног генофонда. Канали у грађевинском подручју насеља, такође, чине локалне еколошке коридоре.

Ради очувања проходности свих еколошких коридора, неопходно је:

- Извршити обнављање мостова/пропуста за воду код саобраћајница, како би се обезбедили пролази за животиње код свих еколошких коридора;
- Забрани преоравање заштитних појасева канала (ширина овог појаса одређена је пројектом канала и назначена је на катастарским картама);
- Забрани упуштање непречишћених отпадних вода у водотоке и канале;
- Приликом подизања ветрозаштитних појаса или шумских засада по обалама ових канала, потребно је очувати отворену травну или мочварну вегетацију обале у ширини од најмање 8,0 m са обе стране канала или водотока;
- Забрани коришћење инвазивних врста за подизање зелених површина у близини еколошких коридора;
- Ради очувања травне вегетације и спречавања ширења инвазивних дрвенстих врста уз обалу, потребно је обезбедити коришћење тих простора (кошење, испаша, сеча трске);
- Очувати аутохтоне групације дрвенстих врста (врба, топола, јасен и сл.);
- Уређење обала канала и реке Тисе треба да буде у сагласности са функцијама еколошких коридора;
- Ради очувања функционалности коридора, неопходно је одржавати природне физичке особине обале и приобални појас вегетације у природном или полуприродном стању;
- Пожељно је да поплочани или избетонирани делови обале који су стрмији од 45% буду прекидани мањим просторима који су ближи природном стању и на тај начин омогућавају кретање врста;
- Применити одговарајућа техничка решења осветљења обале и насипа;
- Формирањем зелених површина у инудационом појасу реке Тисе, обезбедити услове за пролаз животињских врста (ситне животиње);
- За обезбеђење пролаза за животиње тражити услове од Покрајинског завода за заштиту природе; Техничко–технолошка решења која омогућавају комуникацију дивљих животиња су дата на основу Правилнику о специјалним техничко – технолошким решењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња ("Службени гласник РС", бр. 72/10).

5.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ВАНРЕДНИХ СИТУАЦИЈА

Услови живота становништва умногоме зависе од читавог низа утицаја природног и антропогеног дејства, који појединачно, али и синергијски делују на појединца и заједницу људи.

Планске активности и мере предвиђене Планом, које је неопходно континуално спроводити, су у потпуности у складу са законском регулативом и стратегијама развоја свих секторских политика на територији Републике, као и низа националних програма и акционих планова.

Као приоритетна мера истиче се свакако управљање природним вредностима и заштитом животне средине, који ће допринети интегралној заштити становништва на територији обухвата Плана.

Мере заштите живота сваког појединца проситичу из Закона о здравственој заштити, којим је дефинисано да се друштвена брига за здравље становништва остварује на нивоу Републике, аутономне покрајине, општине, односно града, послодавца и појединца. Законом су дефинисане активности и мере којима се у оквиру друштвене бригае за здравље обезбеђује здравствена заштита, која обухвата:

- очување и унапређење здравља, откривање и сузбијање фактора ризика за настанак обољења, стицање знања и навика о здравом начину живота;
- спречавање, сузбијање и рано откривање болести;
- правовремену дијагностику, благовремено лечење, рехабилитацију оболелих и повређених;
- информације, које су становништву или појединцу потребне за одговорно поступање и за остваривање права на здравље.

Кроз ове активности, а захваљујући спровођењу мера пореске и економске политике којима се подстиче развој навика о здравом начину живота, обезбеђује се адекватна друштвена брига о здрављу становништва. Такође, у области заштите здравља од загађене животне средине се дефинишу мере заштите и превентиве од:

- штетних утицаја проузрокованих опасним материјама у ваздуху, води и земљишту;
- одлагања отпадних материја;
- опасних хемикалија;
- извора јонизујућих и нејонизујућих зрачења;
- буке и вибрација.

Такође, као мера заштите живота и здравља људи дефинисана је и неопходност вршења систематских испитивања животних намирница, предмета опште употребе, минералних вода за пиће, воде за пиће и других вода које служе за производњу и прераду животних намирница и санитарно-хигијенске и рекреативне потребе, ради утврђивања њихове здравствене и хигијенске исправности и прописаног квалитета (мониторинг).

Осим редовних мера за заштиту живота и здравља људи, неопходно је дефинисати и мере заштите у случају ванредних ситуација и удеса. У том смислу, у циљу заштите живота и здравља становништва, неопходно је стриктно поштовати урбанистичке и друге услове и нормативе, дефинисане низом законских и подзаконских аката.

На основу: географских, морфолошких, хидролошких, демографских и других карактеристика, констатује се да подручје обухвата Плана може бити угрожено од: пожара, поплава и подземних вода, метеоролошких појава (атмосферског пражњења, олујних ветрова, града и снежних падавина), геолошких појава (земљотреса), техничко-технолошких несрећа (акцидентата) и ратних дејстава.

Заштита од пожара обезбедиће се:

- поштовањем задатих регулационих и грађевинских линија;
- дефинисањем изворишта за снабдевање водом насеља, обезбеђивањем потребног капацитета насељске водоводне мреже, тј. обезбеђивањем проточног капацитета и притиска за ефикасно гашење пожара;
- градњом саобраћајница према датим правилима (потребне минималне ширине, минимални радијуси кривина и слично);
- поштовањем прописа при пројектовању и градњи објеката (удаљеност између производних, складишних и објеката специјалне намене, услови складиштења лако запаљивих течности, гасова и експлозивних материја);
- обезбеђивањем услова за рад ватрогасне службе.

Заштита од поплава и подземних вода обезбедиће се:

- поштовањем основне намене површина и очувањем интегритета водотока реке Тисе, као и детаљне каналске мреже и припадајућих објеката;
- поштовањем важећих прописа приликом пројектовања, изградње и реконструкције хидротехничких објеката (карактеристике обале, насипа, канала, мостова, уставе, пропуста и др.).

Заштита од метеоролошких појава (атмосферског пражњења, олујних ветрова и града) обезбедиће се:

- извођењем громобранске инсталације у складу са одговарајућом законском регулативом;
- заштита од олујних ветрова обезбедиће се подизањем заштитног зеленила;
- заштита од града обезбедиће се противградним станицама, са којих се током сезоне одбране од града, по потреби, испаљују противградне ракете.

Заштита од геолошких појава (земљотреса) обезбедиће се:

- прорачуном на отпорност за земљотрес јачине минимално 8⁰ MCS за све објекте;
- поштовањем прописане минималне ширине саобраћајних коридора, како би се обезбедили слободни пролази у случају зарушавања.

Заштита од техничко-технолошких несрећа (акцидената) обезбедиће се:

- предузимањем мера за спречавање истицања било које супстанце која је штетна или разарајућа по тло или његове особине;
- складиштење горива и манипулацију са нафтом и њеним дериватима одвијати у осигураним подручјима, у циљу спречавања истицање горива и мазива, а сличне услове применити на мазивна уља, хемикалије и течни отпад;
- паркирање грађевинских машина вршити само на уређеним местима, уз предузимање посебних мера заштите од загађивања тла уљем, нафтом и нафтним дериватима;
- разношење чврстог отпада, који се јавља у процесу градње и боравка радника у зони градилишта, спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним депонијама;
- уколико дође до хаварије возила које носи опасне материје у прашкастом или грануларном стању, зауставити саобраћај и обавестити специјализовану службу која обавља операцију уклањања опасног терета и асанацију коловоза;
- уколико дође до несреће возила са течним опасним материјама, зауставити саобраћај, алармирати надлежну службу и специјализоване екипе за санацију несреће.

Заштита од ратних дејстава обезбедиће се:

- изградњом склоништа допунске заштите отпорности до 50 kPa код изградње: објеката у радним зонама и комплексима, школа, здравствених установа, објеката за културне, спортске и друге јавне манифестације, као и стамбених објеката веће спратности, тј. за све планиране објекте чији капацитет прелази више од 50 лица - корисника објекта;
- за збрињавање људи у изузетним ситуацијама, могу се, такође, користити површине парка, заштитног зеленила, отворених спортских терена и другог неизграђеног простора;
- поштовањем задатих регулационих и грађевинских линија;
- на основу услова, које су инвеститори планираних објеката дужни да траже од Министарства одбране Републике Србије – надлежног одсека за одбрану у Новом Кнежевцу.

Законом о ванредним ситуацијама установљене су обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама. Одредбе овог Закона односе се, поред осталог, и на успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама – удесима и катастрофама.

6. ВЕРОВАТНОЋА, ИНТЕНЗИТЕТ, СЛОЖЕНОСТ, РЕВЕРЗИБИЛНОСТ, ВРЕМЕНСКА И ПРОСТОРНА ДИМЕНЗИЈА, КУМУЛАТИВНА И СИНЕРГЕТСКА ПРИРОДА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Карактер, интензитет, сложеност, реверзибилност, вероватноћа, трајање, учесталост, понављање на локалном, регионалном и ширем нивоу, кумулативна и синергијска природа утицаја, могу се разматрати као:

- могући утицаји у границама валоризованог простора у обухвату Плана;
- могући утицаји на нивоу општине;
- могући утицаји на нивоу Региона;
- могући утицаји из непосредног и ширег окружења на подручје обухвата Плана.

Просторно-положајне, природне карактеристике подручја и постојеће стање простора у обухвату Плана, опште карактеристике непосредног и ширег окружења, планиране намене и капацитети, намећу пре свега:

- вредновање потенцијалних утицаја и њихових карактера простора у обухвату Плана (локални ниво),
- вредновање утицаја, њихових карактера и ефеката на нивоу општине (општински ниво),
- вредновање утицаја, њихових карактера и ефеката на нивоу припадајућег региона (регионални ниво).

Све промене у обухвату Плана, потенцијално, директно и индиректно утичу на грађевинско подручје, али и шире окружење, на општинском и регионалном нивоу.

На основу анализе могућих утицаја и вредновања могућих промена и ефеката у простору и животној средини, може се закључити да се имплементацијом планских решења изазива трајна промена у простору са дугорочно позитивним ефектима на побољшање стања у простору, стандарда и квалитета животне средине, живота локалног становништва и осталих корисника простора и услуга. Планиране промене статуса земљишта као тешко обновљивог природног ресурса, као узрок имплементације Плана, представља трајно негативне последице и ефекте у смислу пренамене продуктивног земљишта и губитка његове примарне функције.

Вредновањем односа позитивних и негативних утицаја и ефеката, може се закључити да имплементација Плана обезбеђује трајне позитивне ефекте у смислу контролисаног управљања простором и животном средином.

Планирани мониторинг животне средине омогућиће и контролу утицаја планских решења на животну средину..

Стратешка процена утицаја представља вредновање са аспекта:

- примењених мера превенције на планском нивоу за спречавање и минимизирање потенцијално штетних утицаја на стање и квалитет ваздуха, површинских и подземних вода, изворишта водоснабдевања, буке, природна и културна добра, зеленило и пејзажне вредности и укупан квалитет животне средине;
- рационалног, еколошки прихватљивог коришћења свих природних ресурса;
- обавезног имплементирања мера за отклањање могућих последица стратешког карактера у простору и на животну средину.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Усвајањем Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац стварају се услови за даљу планску разраду. Спровођење Плана вршиће се на различите начине, и то:

- израдом плана детаљне регулације, за потребе разграничења површина јавне намене и осталих површина,
- израдом пројекта парцелације, односно пројекта препарцелације, за потребе формирања грађевинских парцела;
- израдом урбанистичког пројекта за потребе урбанистичко-архитектонске разраде локације, за формирану грађевинску парцелу;
- локацијском дозволом.

За све планове орган надлежан за припрему плана **може** донети Одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган мора прописати обавезу израде Студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА

предложене мере заштите животне средине у Плану могле успешно имплементирати у пракси. Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.135/04 и 88/10), следеће ставке:

- 1) Опис циљева Плана;
- 2) Индикаторе за праћење стања животне средине;
- 3) Права и обавезе надлежних органа; и
- 4) Поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Циљеви Плана дефинисани су и наведени у поглављу 2.2. предметног Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана генералне регулације насеља Нови Кнежевац на животну.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Индикатори стања животне средине на простору обухвата Плана дефинисани су на основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине

- Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM_{10} , NO_2 , O_3 и SO_2 ,
- Емисија закисељавајућих гасова (NO_x , NH_3 и SO_2),
- Емисија прекорсора озона (NO_x , CO , CH_4 , и $NMVOС$),
- Емисија примарних суспендованих честица и секундарних прекорсора, суспендованих честица (PM_{10} , NO_x , NH_3 и SO_2),
- Емисија гасова са ефектом стаклене баште,
- Пројекција емисија гасова са ефектом стаклене баште,
- Емисија ненамерно испуштених дуготрајних органских загађујућих материја,
- Емисија тешких метала,
- Индикатор потрошње кисеоника у површинским водама,
- Нутријенти у површинским и подземним водама,
- Индекс сапробности,
- SWQI-Serbian Water Quality Index,
- Квалитет воде за пиће,
- Индекс експлоатације воде (WEI),
- Коришћење воде у домаћинству,
- Губици воде,
- Процент становника прикључених на јавни водовод,
- Процент становника прикључен на јавну канализацију,
- Постројења за пречишћавање отпадних вода из јавне канализације,
- Загађење отпадне воде,
- Емисија загађујућих материја из тачкастих извора у водна тела,
- Ерозија земљишта,
- Садржај органског угљеника у земљишту,
- Управљање контаминираним локалитетима,
- Промена начина коришћења земљишта,
- Површине деградираних земљишта,
- Диверзитет врста,
- Заштићена подручја,
- Угрожене и заштићене врсте,
- Укупна количина произведеног отпада,
- Производња отпада (комунални, индустријски и опасан),
- Количина произведене амбалаже и амбалажног отпада,
- Количина посебних токова отпада,
- Количина произведеног отпада из објеката у којима се обавља здравствена заштита и фармацеутског отпада,
- Предузећа овлашћена за управљање отпадом,
- Депоније отпада,
- Количина издвојеног прикупљеног, поновно искоришћеног и одложеног отпада,
- Прекогранични промет отпада,
- Потрошња енергије по глави становника (GJ/становнику или toe (тона еквивалентне нафте) по становнику,
- Учешће обновљивих извора , енергије у укупној потрошњи енергије (%),
- Укупни индикатор буке,
- Индикатор ноћне буке.

2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Контрола квалитета ваздуха се остварује праћењем нивоа загађујућих материја у ваздуху у складу са Уредби о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха и Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздуху.

Надлежни органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности, обезбеђују:

- мерне станице и/или мерна места за фиксна мерења у државној и локалним мрежама;
- континуално и/или повремено мерење/узимање узорака загађујућих материја на фиксним локацијама;
- повремено мерење/узимање узорака загађујућих материја на мерним местима која нису обухваћена мрежом мониторинга квалитета ваздуха;
- пренос, обраду, проверу валидности и анализу резултата добијених мерењем и/или узимањем узорака и анализом;
- проверу квалитета мерних поступака;
- одржавање мерних места, мерних инструмената са пратећом опремом, и опреме за пријем и пренос података.

При успостављању и функционисању мреже мерних станица и/или мреже мерних места, обавезе се односе на:

- одређивање фиксних макролокација;
- одређивање фиксних микролокација;
- припрему и обезбеђивање фиксне локације;
- обезбеђивање одговарајућих техничких услова за мерење и/или узимање узорака загађујућих материја на фиксним локацијама;
- опремање мерних места за фиксно мерење;
- одржавање мерних места, мерних инструмената и опреме за праћење и пренос података.

Захтеви квалитета ваздуха су:

- граничне вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- горње и доње границе оцењивања нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- границе толеранције и толерантне вредности;
- концентрације опасне по здравље људи и концентрације о којима се извештава јавност;
- критични нивои загађујућих материја у ваздуху;
- циљне вредности и (национални) дугорочни циљеви загађујућих материја у ваздуху; рокови за постизање граничних и/или циљних вредности, у случајевима када су оне прекорачене у складу са Законом о заштити ваздуха.

Према Уредби о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 75/10) критеријуми за оцењивање концентрација загађујућих материја дате су у следећој табели:

Загађујућа материја µg/m ³	Период усредњавања	ГВ (гранична вредност)	Не сме да буде превазиђена више од X пута у календарској години	ТВ, Толерантна вредност (ГВ+граница толеранције)	ДГ, Доња граница оцењивања	ГГО, горња граница оцењивања
Сумпор диоксид (CO ₂)	1 h	350	24 x	500	-	-
	24 h	125	3 x	125	50	75
	календарска година	50	-	50	-	-
Азот диоксид (NO ₂)	1 h	150	18 x	225	75	105
	24 h	85	-	125	-	-
	календарска година	40	-	60	26	32
Суспендоване честице PM ₁₀	24 h	50	35 x	75	25	35
	календарска година	40	-	48	20	28
Суспендоване честице PM ₂₅	календарска година	25	-	30	12,5	17,5
Озон (O ³)	8 h max	120	25 x у години у току 3 године		-	-
Угљен моноксид (CO)	8 h max	10000	-	16000	5000	7000
	24 h	5000	-	10000	-	-
	календарска година	3000	-	-	-	-
Бензен	календарска година	5	-	8	2	3,5

Према нивоу загађености, полазећи од прописаних граничних и толерантних вредности, а на основу резултата мерења утврђују се следеће категорије ваздуха:

1. прва категорија- чист или незнатно загађен ваздух где нису прекорачене граничне вредности нивоа ни за једну загађујућу материју
2. друга категорија- умерено загађен ваздух где су прекорачене граничне вредности нивоа за једну или више загађујућих материја, али нису прекорачене толерантне вредности ниједне загађујуће материја
3. трећа категорија- прекомерно загађен ваздух где су прекорачене толерантне вредности за једну или више загађујућих материја.

Ако за неку загађујућу материју нису прописане границе толеранције, њена гранична вредност ће се узети као толерантна вредности.

Емисија загађујућих материја у ваздух пореклом од друмског саобраћаја

Пројектом „Одређивање количина емитованих гасовитих загађујућих материја пореклом од друмског саобраћаја применом COPERT IV модела Европске Агенције за животну средину, одређене су количне емитованих загађујућих материја у Србији у периоду од 1990.-2009. године, и обухваћене следеће загађујуће супстанце: CO, NO_x, VOC, PM, NH₃, SO₂, тешки метали. Према резултатима прорачуна, количине емитованог сумпор диоксида и тешких метала имају тренд праста.

У погледу загађења ваздуха на територији насеља, предлог је да се спроводи систематско мерење загађујућих супстанци у ваздух пореклом од саобраћаја уз главну насељску саобраћајницу, као и у оквиру радних садржаја односно индустријских комплекса.

Број и распоред мерних места у мрежи мерних места зависи од просторне густине и временске дистрибуције загађујућих материја у складу са Уредбом.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

За све планиране објекте, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 114/08), неопходно је у складу са Законом о процени утицаја ("Сл. гласник РС", бр. 135/04 и 36/09), израдити Студије процене утицаја, којима ће бити прецизиран мониторинг стања животне средине за одређене објекте.

За постојеће објекте који немају урађену Студију процене утицаја на животну средину по Закону, неопходно је, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, усвојити додатни мониторинг односно додатна контролна места посебно за праћење загађења ваздуха и вода, у складу са важећом законском регулативом.

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и побољшања квалитета вода, од значаја је стално и систематско **контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода**.

Испуштање технолошких отпадних вода у систем јавне канализације врши се у складу са актом о испуштању отпадних вода у јавну канализацију који доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

У циљу утврђивања мера, које треба предузимати ради заштите вода од загађивања и контроле резултата реализованих мера заштите, потребно је, поред систематског праћења квалитета површинских и подземних вода који врши Републички хидрометеоролошки завод, додатно вршити и контролу квалитета површинских и подземних вода и квалитет отпадних вода у циљу сагледавања:

- утицаја присутних загађујућих материја;
- врста загађујућих материја и степена њиховог дејства на водопријемник;
- могућности елиминације штетног и опасног дејства присутних материја на водопријемнику.

Посебна испитивања се обављају у циљу одређивања обима и могућности последица хаваријског загађивања, провере и дефинисања техничких решења и за друге намене, према посебно утврђеним програмима.

У циљу праћења стања загађености вода, систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода врши се на основу Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање, Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање, Правилника о опасним материјама у водама и Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода.

Стандарди квалитета животне средине за површинске воде постижу се:

- смањивањем годишњих нивоа емисије приоритетних супстанци и престанком емитовања приоритетних супстанци у површинске воде;
- смањивањем концентрације приоритетних супстанци до њиховог потпуног елиминисања у површинским водама.

Концентрације приоритетних супстанци могу прекорачити прописане стандарде квалитета животне средине за површинске воде унутар зоне мешања ако прекорачене концентрације не утичу на усклађеност остатка водног тела површинске воде с тим стандардима.

Зоне мешања одређују се на начин којим се обезбеђује да је њихово простирање:

- ограничено на место испуштања и то низводно од тачке испуштања;
- пропорционално концентрацији присутних приоритетних супстанци на месту испуштања и условима емисије приоритетних супстанци садржаних у дозволама, које се издају у складу са законом којим се уређује интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине и законом којим се уређују воде.

Обавеза лица (правног или физичког) које испушта приоритетне супстанце у површинске воде је да усклади своје емисије са стандардима квалитета животне средине за површинске воде које нису под утицајем прекограничног загађења, прописаним Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање у року од 15 година од дана ступања на Уредбе.

Предузећа која врше испитивање квалитета подземних вода, као и испитивање квалитета отпадних вода, дужна су да резултате испитивања доставе Републичком хидрометеоролошком заводу и јавном водопривредном предузећу месечно, а у случају хаваријског загађења воде, у току истог дана.

Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање прописане су граничне вредности емисије загађујућих материја за комуналне отпадне воде које се испуштају у реципијент (Табела 8), граничне вредности емисије загађујућих супстанци за комуналне отпадне воде, у зависности од капацитета постројења за пречишћавање отпадних вода, односно у односу на еквивалент становника (ЕС) (Табела 9), као и најмањи број узорака које је потребно узети током године за анализу пречишћених комуналних отпадних вода, у зависности од капацитета постројења за пречишћавање отпадних вода (Табела 10)⁴.

Табела 2. Граничне вредности емисије за комуналне отпадне воде које се испуштају у реципијент

Параметар	Гранична вредност емисије	Најмањи проценат смањења
а) Граничне вредности емисије на уређају секундарног степена пречишћавања		
Биохемијска потрошња кисеоника (БПК ₅ на 20°C)	25 mg O ₂ /l 40 mg O ₂ /l	70-90
Хемијска потрошња кисеоника (ХПК) ^(VI)	125 mg O ₂ /l	75
Укупне суспендоване материје (IV, VIII)	35 mg/l (више од 10 000 ЕС) 60 mg/l (2000 до 10 000 ЕС)	90 70
б) Граничне вредности емисије на уређају терцијерног степена пречишћавања		
Укупан фосфор	2 mg/l P (1000 до 100 000 ЕС) 1 mg/l P (више од 100 000 ЕС)	80
Укупан азот	15 mg/l N (10 000 до 100 000 ЕС) 10 mg/l N (више од 100 000 ЕС)	70-80

⁴ Наведене табеле су интерпретиране из **Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање**. Нумерација наведених табела у Извештају о стратешкој процени не одговара нумерацији истих у самој Уредби.

Граничне вредности емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање приказане су у Извештају ради свеобухватног конципирања теме Програм праћења стања животне средине, али је приликом спровођења мониторинга параметара квалитета животне средине обавезно консултовати наведене прописе и стриктно применити обавезе прописане овом Уредбом и осталим законским актима.

Табела 3. Граничне вредности емисије за комуналне отпадне воде према капацитету постројења за пречишћавање отпадних вода

Капацитет постројења (ЕС)	ХПК		БПК ₅		Укупне сусп. материје		Укупан Р		Укупан N mg/l	
	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	1.V-15.XI	16. XI-30.IV.
< 600	-	70	80	75	100	-	-	-	-	-
601-2000	-	75	50	80	75	-	-	-	-	-
2001-10000	125	75	25	70-90	60	70	-	-	-	-
10001-100000	125	75	25	70-90	35	90	2	80	15	25
> 100000	125	75	25	70-90	35	90	1	80	10	20

Табела 4. Најмањи број узорка за анализу пречишћених комуналних отпадних вода у зависности од капацитета постројења за пречишћавање⁵

Величина постројења	Годишњи број узорка
2000 - 9999 ЕС	12 Ако се прве године испитивања докаже да квалитет пречишћене воде не прелази граничне вредности емисије за загађујуће материје наведене у овој Уредби, наредне године врши се анализа само 4 узорка. Ако у току једне од наредних година један од 4 узорка не испуњава граничне вредности емисије за загађујуће материје наведене у овој Уредби, враћа се на 12 годишњих узорка.
1000 - 49999 ЕС	12
>50000 ЕС	24

Такође, прописане су граничне вредности емисије за остатке који настају у процесу пречишћавања комуналних отпадних вода.

Табела 5. Граничне вредности емисије за остатке од пречишћавања комуналних отпадних вода

Параметар	Јединица мере	Гранична вредност емисије	
		За употребу у пољопривреди	За остале потребе
Неорганске материје			
Олово	mg/kg	120	1200
Кадмијум	mg/kg	2,5	40
Хром	mg/kg	100	1000
Никл	mg/kg	60	400
Жива	mg/kg	1,6	25
Бакар	mg/kg	700	1750
Цинк	mg/kg	1500	4000
Арсен	mg/kg	15	75
Органске материје			
АОХ	mg/kg	400	500
РСВ	mg/kg	0,1 (по конгенеру)	0,2 (по конгенеру)
РССД/Ф	ng /kg SO	30	30
Патогени			
Salmonella	MPN/10g SO	0-10	
Enterovirus	MPCN/10g SO	3	

⁵ Анализирају се 24-часовни средњи композитни узорци који су пропорционални према протоку или времену

Остаци од пречишћавања комуналних отпадних вода могу се користити у пољопривредне и друге сврхе (нпр. за прекривање депонија, за поправљање пејзажа) уколико испуњавају прописане граничне вредности емисије. Пре употребе, настали остаци од пречишћавања комуналних отпадних вода се морају третирати тако да се смањи број патогена и прилагоде особинама за одговарајућу намену.

При коришћењу остатака од пречишћавања у пољопривреди мора се водити рачуна о циклусу производње пољопривредних култура, уз услове да је рН земљишта од 6 до 7. Ако се остаци од пречишћавања користе при нижим рН од 6 мора се узети у обзир повећање мобилности метала и њиховог усвајања од стране биљака и тада се морају узети ниже граничне вредности. Остаци од пречишћавања се користе на такав начин да се узме у обзир потреба биљака за нутријентима, квалитет земљишта и да не дође до загађивања површинских и подземних вода.

Остаци од пречишћавања се могу користити за покривање депонија, у парковима за зелене површине, за поправљање квалитета земљишта на коме се неће најмање годину дана гајити пољопривредне културе и напасати стока, за насипање депресија (поправљање пејзажа), при чему рН земљишта треба да се креће од 6 до 7.

Код специфичне употребе земљишта, постављају се ограничења због ризика по здравље људи од преосталих патогена. У том случају остаци од пречишћавања се третирају пре употребе да би се смањио број патогена на прихватљиву меру.

Третман остатака који потичу од пречишћавања технолошких отпадних вода се спроводи у складу са законом којим се уређује управљање отпадом.

Физичко-хемијска и бактериолошка анализа воде за пиће треба да се врши у складу са Законом о водама и Правилником о хигијенској исправности воде за пиће.

2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Програм систематског праћења квалитета земљишта у смислу **локалне мреже локалитета за праћење квалитета земљишта** успоставља се на нивоу јединице локалне самоуправе. Листа параметара обухвата податке и информације који се прикупљају на местима узорковања земљишта, а приликом избора параметара узимају се у обзир они параметри који могу достићи вредности које могу изазвати значајан ризик по здравље људи и животну средину.

Временска динамика узорковања земљишта, анализа узорака, обрада и приказ података зависи од постојаности анализираних параметара, њихових облика и концентрација у животној средини.

Подаци добијени реализацијом програма системског праћења квалитета земљишта, у складу са Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма ("Службени гласник РС", бр. 88/10), достављају се Агенцији за заштиту животне средине до 31. марта текуће године за претходну годину.

Индикатори за оцену ризика од деградације земљишта су:

- степен угрожености земљишта од ерозије;
- степен угрожености земљишта од губитка органске материје;
- степен угрожености земљишта са ризиком од збијања земљишта;
- степен угрожености земљишта од заслањивања и/или алкализације;
- степен угрожености земљишта од клизишта;
- степен угрожености земљишта од ацидификације;
- степен угрожености земљишта од хемијског загађења.

Индикатори се оцењују на основу општих елемената за оцену ризика од деградације земљишта који су дефинисани Уредбом. Степен урожености земљишта од хемијског загађења одређује се на основу вредности загађујућих материја датих у посебном пропису којим се регулишу граничне вредности опасних и штетних материја у подземним водама, као и у посебним прилозима Уредбе, који се односе на ремедијационе вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију подземних вода и земљишта.

Ради израде ремедијационих програма на основу утврђеног присуства загађујућих материја у земљишту одређују се контаминирани локације, које обухватају површине на којима су испољени процеси деградације и деструкције, и то:

- одлагалишта отпада;
- локације привредних субјеката – оператера, односно локације чије загађење проузрокују активне или неактивне инсталације или оператери у чијем су окружењу депоноване опасне материје;
- локације удеса, односно локације загађене услед ванредних догађаја, укључујући и кварове;
- индустријски девастиране локације (*brownfield* локације) на којима су се обављале делатности које су могле да контаминирају земљиште.

Локације на којима је депонован **незагађен материјал од ископавања** (земља) не припадају контаминираним локацијама.

Инвентар контаминираних локација предствља саставни део информационог система заштите животне средине који води Агенција за заштиту животне средине.

У случају прекорачења граничних и ремедијационих вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију земљишта, као и у случају прекорачења граничног нивоа концентарција загађујућих материја у подземним водама, врше се додатна истраживања на контаминираним локацијама ради утврђивања степена загађености и израде ремедијационих програма.

Ремедијациони програми и пројекти ремедијације реализују се уколико просечна концентрација било које опасне или штетне материје прелази ремедијациону вредност дефинисану Уредбом у више од 100 m³ запремине водоносног слоја или у више од 25 m³ запремине земљишта на контаминираним локацијама.

2.4. МОНИТОРИНГ БУКЕ

Заштита од буке, која као феномен звучне осцилације, поред физичких карактеристика има и психофизиолошка штетна дејства и утицаје, а настаје природном или људском активношћу (бука коју стварају превозна средства, индустријске и друге радне активности) изнад утврђене граничне вредности, обухвата мере које се предузимају у циљу:

- спречавања или смањивања штетних утицаја буке на здравље људи у радној и животној средини;
- утврђивање нивоа изложености буци;
- прикупљање података о нивоу буке у животној средини и обезбеђивања њихове доступности јавности;
- постизање и очување задовољавајућег нивоа буке у животној и радној средини.

Ниво буке у животној средини контролише се системским мерењем буке које обезбеђује јединица локалне самоуправе. Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи. У наредним табелама приказане су граничне вредности буке, које се односе на основне индикаторе буке и на меродавни ниво буке на отвореном простору и у затвореним просторијама, прописане Уредбом.

Табела 6. Граничне вредности индикатора буке (односе се на основне индикаторе буке и на меродавни ниво буке) на отвореном простору

ЗОНА	НАМЕНА ПРОСТОРА	НИВО БУКЕ У dB (A)	
		ЗА ДАН И ВЕЧЕ	ЗА НОЋ
1.	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	40
2.	Туристичка подручја, кампови и школске зоне	50	45
3.	Чисто стамбена подручја	55	45
4.	Пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечја игралишта	60	50
5.	Градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
6.	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

Табела 7. Граничне вредности индикатора буке (односе се на меродавни ниво буке) у затвореним просторијама

	НАМЕНА ПРОСТОРИЈА	НИВО БУКЕ У dB(A)	
		ЗА ДАН И ВЕЧЕ	ЗА НОЋ
1.	Боравишне просторије (спаваћа и дневна соба) у стамбеној згради при затвореним прозорима.	35	30
2.	У јавним и другим објектима, при затвореним прозорима:		
2.1	Здравствене установе и приватна пракса, и у њима:		
	а) болесничке собе	35	30
	б) ординације	40	40
	в) операциони блок без медицинских уређаја и опреме	35	35
2.2	Просторије у објектима за одмор деце и ученика, и спаваће собе домова за боравак старих лица и пензионера	35	30
2.3	Просторије за васпитно-образовни рад (учионице, слушаонице, кабинети и сл.), биоскопске дворане и читаонице у библиотекама	40	40
2.4	позоришне и концертне дворане	30	30
2.5	хотелске собе	35	30

Законом о заштити од буке у животној средини дефинисано је да Аутономна покрајина утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности. Аутономна покрајина у складу са Законом обезбеђује финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и врши надзор и контролу примене мера заштите од буке у животној средини.

Мере и услове заштите од буке Општина утврђује у складу са овим Законом. Обавезе Општине односе се на акустичко зонирање на својој територији, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Утврђивање акустичних зона и вршење методологије мерења буке на територији Општине врши се у складу са Правилником о методологији за одређивање акустичких зона, Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке и Правилником о методологији за израду акционих планова.

Предлог је да се за праћење нивоа буке одреде мерна места на најфреквентнијим локацијама у близини одређених производних објеката, као и уз саобраћајнице, у зони државног пута, у центру Новог Кнежевца.

Такође, у обзир треба узети извештаје појединачних мерења нивоа буке, у складу са прописаним мерењима, која су предвиђена студијом о процени утицаја на животну средину за поједине објекте или по решењу инспектора за заштиту животне средине.

2.5. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Програм праћења стања животне средине обуваћен је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др.закон у 43/11-УС);
- Законом о заштити ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Законом о шумама ("Службени гласник РС", бр. 30/10);
- Законом о пољопривредни и руралном развоју ("Службени гласник РС", бр. 41/09);
- Законом о пољопривредном земљишту ("Службени гласник РС", бр. 62/06 и 41/09);
- Законом о потврђивању Оквирне конвенције Ујединјених нација о промени климе ("Службени лист СРЈ-Међународни уговори", бр. 2/97);
- Закон о министарствима ("Службени гласник РС", бр. 11/11);
- Законом о потврђивању Кјото протокола уз Оквирну конвенцију Уједињених нација о промени климе ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 88/07);
- Законом о ретификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима ("Службени лист СФРЈ-Међународни уговори", бр. 11/86);
- Законом о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Законом о потврђивању Базелске Конвенције и прекограничном кретању опасних отпада и њиховом одлагању ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 2/99);
- Законом о заштити природе ("Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10-испр);
- Законом о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/10);
- Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98);
- Законом о амбалажи и амбалажном отпаду ("Службени гласник РС", бр. 36/09);
- Законом о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 11/10 и 75/10);
- Уредбом о утврђивању критеријума за одређивање статуса посебно угрожене животне средине, статуса угрожене животне средине, статуса угрожене животне средине и за утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију ("Службени гласник РС", бр. 22/10);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух ("Службени гласник РС", бр. 71/10 и 6/11-исправка);
- Уредбом о методологији за прикупљање података за Национални инвентар емисије гасова са ефектом стаклене баште ("Службени гласник РС", бр. 81/10);
- Уредбом о класификацији вода ("Службени гласник РС", бр. 5/68);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 35/11);
- Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Службени гласник РС", бр. 50/12)

- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 75/10);
- Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма ("Службени гласник РС", бр. 88/10);
- Уредбом о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2010-2014. године ("Службени гласник РС", бр. 88/09);
- Правилником о хигијенској исправности воде за пиће ("Службени лист СРЈ", бр. 42/98 и 44/99);
- Правилником о заштити строго заштићених и заштићених дивљих биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", бр. 5/10);
- Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Службени гласник РС", бр. 30/97 и 35/97-исправка);
- Правилником о обрасцу дневне евиденције и годишењг извештаја о отпаду, са упутством за његово попуњавање ("Службени гласник РС", бр. 95/10);
- Правилником о опасним материјама у водама ("Службени гласник СРС", бр. 31/82);
- Правилником о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Службени гласник СРС", бр. 47/83 и 13/84-исправка);
- Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник РС", бр. 56/10);
- Правилником о врстама амбалаже са дугим веком трајања ("Службени гласник РС", бр. 70/09);
- Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање ("Службени гласник РС", бр. 23/94);
- Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о методологији за одређивање акустичких зона ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања као и методологија за врсте, начине и рокове прикупљања података ("Службени гласник РС", бр. 91/10);
- Правилником о врстама амбалаже са дугим веком трајања ("Службени гласник РС", бр. 70/09);
- Правилником о садржини и методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности ("Службени гласник РС", бр. 80/10);
- Правилником о методологији за израду акционих планова ("Службени гласник РС", бр. 72/10);
- Правилником о садржају планова квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр. 21/10)
- Директива 2001/80/ЕС о ограничењу емисија одређених загађујућих материја у ваздуху из великих ложишта; (Direktive of the European Parliament and of the Council of 23 oktober on the limitation of emissions of certain pollutants into the air from large combustion plants);
- Директива 2001/81/ЕС о националним квотама емисија за одређене загађујуће материје у атмосфери; (Direktive of the European Parliament and of the Council of 23 oktober on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants);
- Директива која се односи на пречишћавање комуналних отпадних вода (Urban Waste Water Treatment Directive 91/271 EEC);
- oktober on national emission ceilings for certain atmospheric pollutants);
- Директива која се односи на заштиту од загађивања узрокованог нитратима из пољопривредних извора (Nitrate Directive 91/676 EEC);
- Директива о интегралном спречавању и контроли загађивања 96/61/ЕЕС, 2008/1/ЕЕС;
- ЕУ Директива о птицама (92/43/ЕЕС Direktive 2009/147/ES on birds);
- ЕУ Директива о стаништима (Council Direktive 92/43/ЕЕС on habitats);
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 001 - Exceedance of acidifying substances;

- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 002 - Emissions of ozone precursors;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 004 - Exceedance of air quality limit values in urban areas;
- Европска Агенција за животну средину - EEA ARE 005;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 007 - Threatened and protected species;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 008 - Designated areas;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 010;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 011;
- Европска Агенција за животну средину - EEA Indicator CSI 014 - Land take;
- Европска Агенција за заштиту животне средине (EEA) - Indicator CSI 015 - Progress in management of contaminated sites;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 016 - Municipal waste generation;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 020 - Nutrients in freshwater;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 022 - Bathing water quality;
- Европска Агенција за животну средину - EEA CSI 024 - Urban waste water treatment;
- UNECE - Indicator E21 - Land uptake;
- Конвенција о биолошкој разноврсности ("Службени лист СРЈ-Међународни уговори", бр. 11/01);
- Конвенција о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернска конвенција) - ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 102/07);
- Environmental Indicators and Indikator - based assessment Reports;
- Economic Commission for Europe, UN, 2007 - UNECE C16 - Polluted (non-treated) wastewaters;
- Национални програм заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 12/10);
- Техничко Упутство за прикупљање података за ерозију земљишта и података о органском угљенику у земљишту за Европу кроз EIONET мрежу (Technical guidelines for the collection of soil erosion and soil organic carbon data for Europe through EIONET, 2010 European Commission Directorate General JRC);
- Европска комисија - European Commission - Directorate General JRC - Indikator - Soil organic carbon data;
- Европски регистар испуштања и преноса загађујућих материја (E-PRTR) 166/2006/EEC;
- Waste Framework Directive (2006/12/EC)

3. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Неочекивани негативни утицаји на простору у обухвату Плана могу се јавити у виду следећих појава:

- могућих негативних утицаја у случају неусвајања Плана;
- могућих негативних утицаја у случају усвајања Плана и непоштовања одредби истог;
- могућих негативних утицаја при имплементацији Плана у фази реализације планираних намена, објеката и садржаја, а при одступању од одредби Плана;
- могућих негативних утицаја реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката - објеката).

Неочекивани негативни утицаји у случају неусвајања Плана представљају потенцијалну опасност од непланског и неконтролисаног коришћења простора. Највећа опасност од појаве негативних, дугорочних, сложених, иреверзибилних утицаја и негативних ефеката, представља статус, стање и капацитет животне средине и здравља становништва.

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Плана и у фази реализације планираних намена, односно извођење радова без услова и сагласности надлежних органа и институција, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката – објеката, постројења, радова) се морају спречити урбанистичким и техничким мерама заштите, мерама спречавања и отклањања насталих узрока, санације последица и успостављање мониторинга животне средине. За предметни План, од фазе припреме, израде концепта и нацрта Плана до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу безбедне реализације планираних намена простора. У наведеном процесу утврђено је да постоји вероватноћа појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, те је прописан и начин поступања у случају таквих појава.

Постројења у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (севесо постројење), регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, као техничка јединица унутар комплекса, где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује.

Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документа које израђује оператер **севесо постројења**, односно комплекса, на основу чега се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја. Локална самоуправа је у обавези да, на основу Плана заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о ванредним ситуацијама.

Према Закону о заштити животне средине, министарство надлежно за послове животне средине, на основу Извештаја о безбедности, утврђује оператере и севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са прекограничним ефектима и о томе обавештава у што краћем року, а најкасније када обавештава домаћу јавност, надлежни орган земље која може бити погођена последицама тог удеса. Министарство води евиденцију о оператерима и севесо постројењима, односно комплексима.

Министарство обавештава надлежни орган друге земље о свим битним чињеницама из Извештаја о безбедности о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним последицама, као и о свим битним чињеницама из Плана заштите од удеса тог постројења, односно комплекса.

Министар прописује поступак обавештавања, односно размене података о севесо постројењу, односно комплексу чије активности могу довести до настанка хемијског удеса са прекограничним ефектима.

Ако надлежни орган друге земље сматра да обавештење не садржи сва севесо постројења, односно комплексе чије активности могу изазвати хемијски удес са последицама у његовој земљи тражиће од Министарства додатне податке.

Ако се не постигне сагласност са надлежним органом заинтересоване земље ово питање решиће се у складу са међународним уговором који обавезује Републику Србију.

Обавештење у случају хемијског удеса или непосредне опасности од хемијског удеса који може проузроковати прекограничне ефекте, као и евентуална узајамна помоћ уређени су прописима о заштити и спашавању.

На простору обухвата Плана за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања **интегрисане дозволе**, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине прописано је да ће, за постојећа постројења и активности оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог Закона. На основу Уредбе о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе, утврђују се рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења. Сва постројења и активности која се не налазе на Прелиминарном списку постојећих постројења која подлежу издавању интегрисане дозволе на територији Републике, сачињеним од стране Министарства животне средине и просторног планирања Републике Србије, а која у складу са Уредбом о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола подлежу обавези прибављања интегрисане дозволе, дужни су да се обрате надлежном органу.

4. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима. Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.
Мониторинг загађивача

Оператер постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине дужан је да, у складу са законом, преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења;
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач је дужан да изради план обављања мониторинга, да води редовну евиденцију о мониторингу и да доставља извештаје, у складу са овим законом.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Основни методолошки приступ и садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја одређен је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Стратешка процена је израђена на основу просторно планске документације, расположивих статистичких података, као и података добијених за потребе израде Плана и Стратешке процене, као и валоризације терена.

У Елаборату су анализиране све планом предвиђене активности, извршена је синтетна процена њихових утицаја и интеракција са утицајима окружења на природне ресурсе и живи свет, као и на животну средину, и на основу утврђених валидних параметара дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа. Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну

средину, који утврђује услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Плана на животну средину.

Фазе израде Стратешке процене утицаја на животну средину су:

- одлучивање о изради стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одлуке о изради стратешке процене утицаја на животну средину као саставног дела одлуке о изради планског документа;
- одређивање садржаја стратешке процене утицаја на животну средину, односно израда одговарајућег програмског основа за израду стратешке процене утицаја на животну средину (тзв. "scoring report") у оквиру Плана;
- израда Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Општи методолошки поступак који се користи приликом израде стратешке процене и припреме Извештаја о стратешкој процени састоји се из неколико општих фаза, и то:

Методолошки основ, за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења). Истовремено са применом метода научног истраживања коришћена су страна и домаћа искуства и упутства за примену "Стратешке директиве", пре свега искуства из Европске Уније. Посебно су значајне методе из "Практичног упутства за примену ЕУ Директиве 2001/42/ЕС на урбанистичке и просторне планове".

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе:

- полазне основе, анализа и оцена стања,
- процена могућих утицаја на животну средину,
- мере заштите животне средине и
- програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Ограничења у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања је недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату Плана.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У процесу израде Стратешке процене утицаја Плана на животну средину нису уочене тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера предметног Плана на животну средину. За оцену стања животне средине извршена је процена на основу постојећих података о стању животне средине планског подручја, услова надлежних институција, природних карактеристика просторне целине, као и података студијске, пројектне и друге доступне документације.

У процесу израде Стратешке процене утицаја Плана успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, овлашћеним институцијама и надлежним органом општине Нови Кнежевац надлежним за послове животне средине, планирања и урбанизма и сл.

Уочена тешкоћа, значајна за квалитетну процену стања животне средине и ток процене утицаја стратешког карактера је непостојање локалног регистра извора загађивања.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Према одредбама Закона о планирању и изградњи, јединица локалне самоуправе донеси План генералне регулације којим се одређују смернице за развој делатности и намену површина, као и услове за одрживи и равномерни развој насеља.

Процес процене утицаја планских решења на животну средину вршен је паралелно са поступком израде Нацрта плана.

Разраду предметног Плана пратиће обавеза или одлучивање о потреби стратешке процене утицаја сваког плана на нижем хијерархијском нивоу посебно, а реализација пројеката на основу плана нижег реда или директно на основу Плана је условљена проценом утицаја на животну средину и мерама заштите на нивоу појединачних пројеката.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Проблематика заштите животне средине у Плану генералне регулације насеља Нови Кнежевац разматрана је у оквиру планског документа, али и Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са претпоставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину којим се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно било је сагледати постојеће стање животне средине и планом предвиђене активности.

Стратешка процена утицаја Плана на животну средину интегрисхе еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима

која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине. Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору. На нивоу Плана, процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о стратешкој процени утицаја предметног Плана на животну средину.

На основу вредновања планских решења процењује се да планиране намене и имплементација Плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати.

Предметни Извештај о стратешкој процени утицаја не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Већи ниво детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, разматраће стратешке процене утицаја на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО